

P. Karel Dachovský

SVATÁ TEREZIE Z AVILY

Úvodní slovo

Úmyslem přátel P. Dachovského je naplnit odkaz díla nakladatelství ŘÁD.

Z dochovaného rukopisu, po redakčních úpravách, přistupujeme k vydání posledního nedokončeného díla „**Svatá Terezie z Avily**“.

Terezie z Avily
ÚČINKY TRPĚLIVOSTI
(*Eficacia de la paciencia*)

*Ničím se neznepokojuj,
ničím se nermuť,
všechno pomíjí,
Bůh se nemění.
Trpělivostí
se dosáhne všeho.*

MLÁDÍ

Narodila se v pět hodin ráno. Zprávu o tom nalézáme ve dvou pramenech. Její otec napsal, že jeho dcera Terezie se narodila v pět ráno ve středu 28. března 1515 v Avile v Kastilii, ve Španělsku. Světice si však ve svém breviáři poznamenala, že ve středu na den svatého Bertolda z řad Karmelitánů¹, 29. března 1515 se narodila Terezie od Ježíše, hříšnice. Ale její otec měl pravdu, 28. března připadalo na středu.

Její rodný dům v Avile byl po její smrti zbořen a byl zde postaven klášter a kostel pro Karmelitky². Dům stál na západě Avily před kostelem svatého Dominika ze Silosu³ a podél kostela svaté Scholastiky⁴. Otec Terezie ho získal roku 1504 brzy po uzavření svého prvního manželství. Dřív zde bývala mincovna, poté byla upravena k obývání. Dům byl zařízen, jak bylo obvyklé u příbytků nižší šlechty. Tereziino rodiště Avila, jižně od Salamanky, je nejvýše položeným městem ve Španělsku (1130 metrů).

Otec Terezie Don Alonso Sánchez de Cepeda (*1471 †1544), pocházel z významného rodu sahajícímu až k Sancho II. – králi Kastilie a Leónu⁵. Jeho otec se

---

¹ Svatý Bertold, známý také jako Bertold Kalabrijský, se narodil ve městě Limoges v jihozápadní Francii. Po vysvěcení na kněze se přidal ke křížové výpravě do Svaté země a byl v Antiochii během obléhání Saracény. Tam se mu údajně zjevil Ježíš. Přibližně roku 1155 přišel na horu Karmel, kde postavil malou kapli, a kde žil společně s malou komunitou podle odkazu proroka Elijáše, který zde podle tradice žil. Této komunitě se přikládá založení řádu karmelitánů. Bertold zemřel přibližně v roce 1195. Jeho katolický svátek připadá na 29. března.

² Klášter svaté Terezie (španělsky *Convento de Santa Teresa*) je barokní klášter v Avile. Byl postaven architektem P. Fray Alonso de San José (*1600 †1654) na místě rodiště svaté Terezie. Klášter byl slavnostně otevřen roku 1636. V roce 1886 byl prohlášen španělskou národní památkou.

³ Svatý Dominik ze Silos pocházel ze zemědělské rodiny na severu Španělska. Narodil se asi před r. 1010 v Cañas (poblíž Logroño) v provincii Navarra na severu Španělska, jako syn statkáře. V mládí pásl stáda svých rodičů. Oblíbil si ticho samoty k rozjímání a rozhodl se pro řeholní život. Vstoupil do benediktinského kláštera v San Millán de Cogolla a stal se vzorným studentem. Po přijetí kněžského svěcení byl pověřen funkcí novicmistra. Stal se obnovitelem kláštera v Cañasu. Do sporu s panovníkem působil jako opat v San Millán de Cogolla a pak přes 30 let zveleboval klášter v Silos v Kastilii. Zemřel s pověstí svatosti.

⁴ Svatá Scholastika spolu s opatem Benediktem, patronem Evropy, byli dvojčata ze vznešeného rodu v Itálii. Narodili se kolem roku 480 v Nursii (Nórcia). Matka Abundancia při porodu zemřela a otec Euprob, světil děti pěstunce. Z lásky k Bohu si oba již v mladém věku zvolili život v chudobě, čistotě a poslušnosti. Když Benedikt dobudoval klášter na Montecassinu, Scholastika zřídila s jeho pomocí na úpatí téže hory první klášter benediktinek. Tam také zemřela.

⁵ Sancho II. Kastilský (* 1037? †1072) byl kastilský a leónský král. Sancho se narodil jako prvorozený syn Ferdinanda Kastilského a Sanchy, dcery Alfonse V. Byl zabit roku 1702 při obléhání Zamory. Je pohřben v klášteře San Salvador de Oña.

jmenoval Juan Sanchez de Toledo Cepeda. Jeho matka Ines de Cepeda Santa Catalina pocházela z rodu de Cepeda, který byl vazalem krále Alfonse XI.⁶ a účastnil se obléhání Gibraltaru, kde král zemřel na morovou nákazu v roce 1350.

Don Alonso Sánchez de Cepeda se narodil roku 1471 v Toledu, ačkoliv jeho rod byl spíše svázán s Avilou.

Poprvé se oženil s Doňou Catalinou del Peso y Henao. Její matka byla Dona Ines de Henao a otec Pedro del Peso. Z tohoto manželství vzešly dvě děti: Marie de Cepeda (*1505) a Juan Vázquez de Cepeda (*1507†1525). Doña Catalina del Peso y Henao umírá 8. září 1508 na morovou nákazu.

O dva roky později se oženil s její sestřenicí, čtrnáctiletou Doňou Beatriz de Ahumada Dávila (*1495 †1528), dcerou význačného a bohatého šlechtice Juana Ahumada Dávila a Teresy de la Cuevas. Rod Ahumada se proslavil v bojích s Maury. Z druhého manželství pochází osm chlapců a dvě dívky:

Hernando Sanchez de Cepeda Ahumada (*1512 †1570)

Rodrigo Cepeda y Ahumada Dávila (*1511† 1536)

Terezie de Ahumada (*1515 †1582)

Lorenzo Cepeda Ahumada (*1519 †1578)

Antonio de Ahumada (*1520 †1546)

Pedro de Ahumada (*1521 †1589)

Jerome de Cepeda y Ahumada (*1522 †1575)

Augustin de Ahumada (*1527 †1591)

Juana de Cepeda Ahumada Dávila (*1528 †1589)

Juan de Ahumada, (*1533 †1610)

Narození Terezie de Ahumada 28. března 1515 přineslo hodně radosti. Dítě bylo pojmenováno po babičce ze strany matky Teresa de las Cuevas y Toledo, která podle některých historiků byla španělskou sveticí. Kmotři byli Don Alonso, Don Francisco Nunez Vela a Doña Maria del Aguila – jak si poznamenal otec ve svém deníku.

„Byli jsme tři sestry a devět bratrů“, píše Terezie. Existence chlapce Juana je potvrzena, protože ho otec jmenuje ve své závěti. Rodina to byla úctyhodná a vážená.

Jako dítě byla Terezie obklopena příbuznými a lidmi ze sousedství. Když ve svém středním věku psala rekolekce⁷, prvním člověkem, o kterém se zmínila, byl její otec. Byla jeho zamilovaným dítětem. On a její matka ji naučili modlit se. Otec byl ušlechtilý člověk, který vždy myslel na chudé. Byl laskavý ke svým služebníkům a nedokázal snést, aby měl otroky. Jednal citlivě i s otrokyní svého bratra. Ve Španělsku byli v té době otroci, což byli zajatci ve válce Španělů s Maury⁸. Matka byla hluboce ctnostná žena a absolutně čestná, ač zemřela velmi mladá ve věku 33 let. Byla to dobrá katolická matka, hluboce klidná a inteligentní, ale často však nemocná.

---

⁶ Alfons XI. Kastilský nazývaný Spravedlivý (* 13. 8. 1311 † 26. 3. 1350) byl král Kastilie, Leónu a Galicie v letech 1312 až 1350. Byl předposledním králem z burgundsko-ivrejské dynastie.

⁷ Rekolekce, duchovní cvičení, jsou formou duchovní formace. Jejich účelem je dojít prostřednictvím ztišení, kontemplanace a modlitby k prohloubení duchovního života jedince.

⁸ Maurové je původní označení muslimů, původem ze severní Afriky, převážně arabského původu. Od 8. do 15. století ovládali mimo jiné jižní Španělsko.

Mysl Terezie byla od dětství velmi ovlivněna katolictvím. Španělsko jistě nebylo ideální zemí, ale zachovalo si neporušenou víru. Terezie chodila se svou matkou často na mše svaté do blízkých kostelů. V rodině se všichni denně modlili společně růženec.

Terezie žila v zajímavé době, která sebou nese tři velké události: objevení „Nového světa“ – Ameriky, osvobození Španělska od Maurů. Jak známo zbožní katoličtí panovníci Ferdinand I. a Isabela Katolická, Karel V. a Filip II. porazili vojska protestantské holandské armády i Tureckých vpádů a rozšířili vliv Španělska v Evropě, Asii, Africe a v Americe.

Terezii v žilách kolovala i židovská krev. Dědeček, toledský obchodník, byl „converso“, obrácený ze židovství. Měl co do činění i s pověstnou španělskou inkvizicí. Za pokání musel nosit v procesí sedm pátků ponižující znamení „roucho kajcníků“. Po smíření s církví se přestěhoval z Toleda do Avily.

Avila má bohatou historii a jistě vliv na obyvatele. Je památkem duchovních bitev mezi Kristem a princem tohoto světa. Prý svatý Petr sem poslal jednoho ze svých jáhnů a svatý Segundo zde prolil svou krev při pronásledování křesťanů. Poté obsadili území Vizigóti⁹, přijali víru, poté ji odvrhli a byli po roce 711 vytlačeni severoafrickými muslimskými Maury převážně arabského původu. Ve čtvrtém století zde byl biskupem Priscillian¹⁰, který propadl herezi gnostické a byl za to odsouzen církví a předán světské vrchnosti k potrestání a byl ještě s jinými sťat. V roce 1085 se Avila natrvalo zmocnily oddíly kastilského krále Alfonse VI.¹¹ V roce 1090 bylo město obehnané hradbami, které z něj učinily nedobytnou pevnost. Uprostřed města stály paláce rodu Veladů a Valderrábanů. V bezprostřední blízkosti katedrály, paláce Dávilů a Deanů.

Město prosperovalo a rozrostlo se i mimo hradby na třech předměstích. Vyrůstat ve městě plném kostelů a klášterů bylo samo o sobě povznášející a vzdělávací. Když byly Terezii tři roky, nastal hladomor a její otec zachránil almužnami mnoho hladovějících. Když jí byly čtyři roky, rozšířil se mor. Avila se zdála být zdravým městem, proto se sem uchýlil královský rod z Kastilie. Ale přišlo to i sem a mnoho lidí pomřelo. Klérus a věřící konali procesí, aby se Bůh slitoval. V katedrále probíhaly modlitby týden ve dne i v noci a mor opravdu ustoupil. Jinde ve Španělsku mor řádl ještě čtyři roky.

Všechny tyto události měly hluboký vliv na mysl dítěte. Také ráda slýchávala vyprávění o životě svatých – zvláště mučedníků. Chtěla, aby svět patřil Božimu království, ale netoužila bojovat s mečem jako svatá Johanka z Arku nebo královna Isabela Katolická¹². Dobrá, mírumilovná, velkorysá a harmonická – tak ji popsali její

---

⁹ Vizigóti byli část germánského kmene Gótů. Založili novou říši ve Španělsku (centrum Toledo), které v roce 711 zničili Arabové.

¹⁰ Priscillian byl bohatý a vysoce postavený Španěl, učený, výmluvný a neobyčejně nadaný muž. Jako mnozí jeho vrstevníci nemohl věřit ve staré pohanské náboženství, ale křesťanství ho nepřitahovalo a tak dával přednost klasickému písemnictví před Písmem svatým a hledal pro svou duši útočiště ve vládnoucích filosofických systémech, v novoplatonismu a v manicheismu. Priscillian se stal biskupem v Avile a nedlouho nato narazil na nepřátelství části španělského kněžstva.

¹¹ Alfons VI. Kastilský (*1047 †1109) byl král Kastilie z dynastie navarrské, syn kastilského krále Ferdinanda I. Kastilského (po roce *1016 †1065).

současníci. Ve věku šesti nebo sedmi let přišla k jádru duchovního problému člověka a našla ho v dobrovolném utrpení po příkladu Krista. Mluvila o tom se svým bratrem Rodrigem, který ačkoliv byl o čtyři roky starší, zcela podléhal názorům své sestry. V sedmi letech byla přesvědčena, že tady na světě vše končí únavou a nechutí. Ale v nebi je to jiné. Tam radost trvá navěky. Opakovala svému bratrovi: „Navěky!“ Jednoho dne se shodli. Křesťané v Africe umírají jako mučedníci rukou mohamedánů. Takto dosahují nebe. Proč nejít do Afriky a neumřít jako mučedníci? Nebylo daleko ke Gibraltaru a tam by je snad převezla nějaká loď. Opatrně opustili domov a vydali se na cestu. Jakmile se otevřela brána, přešli most přes Adaju a zamířili cestou na Salamanku. Brzy u nich doma zpozorovali, že obě děti chybí. Nastalo zděšení. Matka s dcerou Juanou a synem Hernandem je začali hledat. Brzy se to vědělo i ve městě. Zoufalá matka myslela, že se děti utopily v některé studni. Zastavil je strýc Don Francisco Alvarez de Cepeda, když se vracel do města a zahlédl Terezii s bratrem za městskými hradbami. To samozřejmě znamenalo konec dobrodružné pouti dětí. Matka byla štěstím bez sebe. Rodrigez všechno svedl na svou sestru.

Když Terezie o celé události uvažovala, rozhodla se, že když nemohou být mučedníky, budou alespoň poustevníky. Sedmileté dítě přišlo na to, že podmínkou kontemplanace je uklidit se do samoty. Proto začala vyhledávat samotu k modlitbě růžence a mimo to se svým bratrem Rodrigem začala stavět v sadu poustevničku z kamenů. Neměli však maltu a tak se celá stavba zřítla. Také organizovala své sourozence a děti ze sousedství ke hrám „na řeholníky“.

V jejich rodině nastaly těžkosti, nemoc matky a špatná finanční situace.

Terezie brzy uměla číst a četla životopisy svatých, ale také romantické knihy, což její otec považoval za marnivost. Její matka však takové knihy milovala. Byly to také knihy o rytířích. Později Terezie dala otci za pravdu, pokud jde o tyto věci. Spolu s Rodrigem v dětství napsali rytířský román, ten se však nedochoval.

Četba měla na Terezii vliv. Začala se pěkně oblékat, dbala o sebe, chtěla se líbit. Bylo jí tehdy deset let. Myslela si, že to není hřích, ale mnohem později toto vše přísně odsuzovala. Měla v tomto věku až sklony k frivolnosti.

Navštěvovali je příbuzní bydlící nedaleko, také bratrance. Ještě však to byly děti. Bavily se spolu, vše bylo nevinné, ale pozdější Terezie to odsuzovala.

Její matka byla dost nemocná. Manžel Don Alonso Sánchez de Cepeda vzal celou rodinu na lepší vzduch, doufal, že se Doña Beatriz uzdraví. Na nějaký čas se odstěhovali do svého domu v Goterrendura kde měli velký majetek. Jakožto věno Doni Beatriz. Vesnice s 93 obyvateli nebyla daleko od Avily. Rodina zde vlastnila několik domů, zahradu, vinice, pole, louky a dva tisíce ovcí. Místní vesničané měli v oblibě Doňu Beatriz. Tato bohatá žena nikdy neodepřela pomoc potřebnému. Opravdu, zdejší podnebí a prostředí zlepšilo vždy na čas zdraví Doni Beatriz. Tentokrát se to ale nestalo.

Když přišel podzim, bylo jasné, že není naděje na uzdravení. Sepsala poslední vůli 24. listopadu 1528, tak zní datum na závěti. Přijala svátosti a zemřela v pokoji. Po smrti si zachovala klidnou tvář, že se její děti domnívaly, že spí. Terezii bylo třináct roků a hořce plakala. Poslední vůle byla typická pro tuto dobu. Odkazovala duši Bohu – svému stvořiteli, tělo mělo být pohřbeno v kostele svatého Jana v Avile. Mělo být

---

¹² Isabela Katolická (*1451 †1504), budoucí dovršitelka reconquisty, která později rozšířila Španělsko i Církev o Nový svět s milióny indiánských duší, se narodila na Zelený čtvrtek v královském paláci v nevelkém kastilském městečku Madrigal de las Altas Torres jako dcera krále Jana II. Kastilského (*1405 †1454).

odslouženo 400 mší svatých za její duši. Veškerý majetek měl být rozdělen jejím dětem, vykonavatelem poslední vůle měl být její manžel a Don Francisco Nuněz Vela, Tereziin kmotr.

Po pohřbu si Terezie uvědomila, koho ztratila. Stále plakala. Odešla do poustevny svatého Lazara, kde byl její milovaný obraz Naší Paní od Milosrdné Lásky. Před obrazem poklekla a vyznala se: „Nyní musíš být mou matkou!“ Zdálo se jí, že modlitba byla vyslyšena. Uvědomila si, že Panna Maria na obraze kývla. Nevěřila, že by se jí to jen zdálo.

Ve svých třinácti až patnácti letech se cítila velmi opuštěná. Její otec ji měl rád, ale asi nerozuměl ženám.

Děti Alonza z prvního manželství byly dospělé a o dost starší. Nejstaršímu bratrovi Hernandovi bylo osmnáct. Rodrigo byl ve věku, kdy nebral vážně svou o čtyři roky mladší sestru. Pak tu byly o dost mladší děti. Terezie se musela spoléhat na sebe. Nacházela útěchu vyznáním o opuštěném Spasiteli a jeho Sedmibolestné Matce.

Byla v tomto věku uvedena do společnosti v Avile. V jejím věku už její matka byla vdaná. Nevíme příliš mnoho z této doby až na to, že Terezie byla krásná a pečovala o sebe. Měla u sebe ustaraného otce a někdy si šaty vyšívala a pletla. Někteří životopisci tvrdí, že uvažovala o manželství, ale to není jisté. Její otec však na to pomýšlel a přemýšlel o ženichovi.

Nalézala potěšení ve společnosti svých sestřenic – Inéz a Anny de Cepeda. Bavily se také o světských věcech, čehož později velmi litovala jaké to maření času – ne-li urážka Boha. Později to hodnotila velmi přísně. Události však nikdy nedospěly k jakémukoliv těžkému hříchu, o sexuálních věcech ve svém stáří řekla: „Nerozumím této věci, protože Pán mi dal milost, abych se nikdy ve svém životě nemusela zpovídat z těchto věcí.“

Její hříchy byly spíše nevděčností vůči Bohu.

Možná si její marnivosti povšimli příbuzní, ale určitě to byl její otec, který rozhodl, že bude dána na nějaký čas k vychování augustiniánkám do kláštera svaté Marie Milostiplné v Avile. To se stalo v roce 1530. Terezii bylo tehdy patnáct let. Mnoho příbuzných a známých tak také činilo. Čekalo se na vhodnou příležitost, tou mělo být zasnoubení její starší sestry Marie de Cepeda, která se provdala za Martina de Guzman y Barrientos a měla se stěhovat do Castellanos de la Cañada. Mladí manželé tam našli své bydlení. Po jejím odchodu by bývalo nebylo vhodné, aby Terezie žila v domě bez dospělé ženy.

Celá záležitost se odehrávala v době, kdy císařovna Isabela Portugalská¹³ přijela v měsíci květnu roku 1531 s malým princem Filipem. Konaly se obřady, při nichž budoucí španělský král Filip II. obdržel první šlechtický oděv. Malý princ Filip jezdil na oslíku, toho vodil markýz z Lombry, později jezuita a nakonec svatý František Borgia¹⁴.

---

¹³ Isabela Portugalská (*1503 †1539) byla rodem portugalská infantka a sňatkem se španělským králem Karlem I. (známým jako Karel V. (*1500 †1558) císař Svaté říše římské) se z ní stala španělská královna a císařovna Svaté říše Římské. Filip II. španělský (*1527 †1598) jedno z jejich 7 dětí se stal španělským králem.

¹⁴ Svatý František Borgia vlastním jménem Francisco de Borja y Aragon, (*1510 †1572) byl katolický kněz, kardinál a člen jezuitského řádu; byl jedním z příkladných světců katolické reformy řeholních řádů 16. století a organizátor jihoamerických misí.

Terezie byla svědkem nádherné podívané na císařský dvůr, později však, když psala v roce 1567 svůj životopis nazvaný Život, se o tom vůbec nezmínila – ani o vylovení Francisca Pizzara v roce 1531, dobyvatele Peru.

Přesto císařovna Isabela Portugalská a Filip II. velmi ovlivnili její pozdější život.

Dne 24. srpna císařovna představila malého prince šlechtě a důležitým lidem v Avile. V tentýž den, Don Alonso Sanchez de Cepeda uvedl svou dceru k augustiniánkám. Tento klášter měl řeholní kázeň dobrou, na rozdíl od augustiniánů v Německu, kde jinak pokleslý život ovlivnil nešťastného Luthera. Naopak v Avile žily některé tyto ženy velmi svatě a přísně s láskou k Církvi. Měly disciplínu, kterou vyžadovaly i od ostatních. Tento klášter byl založen roku 1508 a v letech 1520 až 1526 byl zde duchovním a ředitelem svatý Tomáš z Villanovy¹⁵.

Don Alonso Sanchez de Cepeda mohl být klidný, že v tomto klášteře bude mít dcera dobré vychování a bude zde ušetřena čtení rytířských románů, přehnané péče o svůj zevnějšek a nedobré konverzace.

Pocity Terezie byly smíšené. Na jedné straně čekala se zájmem něco nového, na druhé straně se začala obviňovat, že způsobila otcí a okolí problémy a starosti svým hloupým chováním. Šla ke zpovědi a měla štěstí. Kněz byl rozumný a pochopil situaci. Terezie se uklidnila. Brzy zjistila, že jí mají rádi a dokonce se cítila lépe než v otcovském domě.

Její klid rušily jen pokusy zvenčí od některých lidí ze světa. Řeholnice však tomu učinily přítrž. Terezie zde byla s mnoha jinými žačkou, nikoliv postulantom řeholního života. Učily se číst a psát, vyšívat a podobně. Neměla vůbec v úmyslu stát se ve svém věku řeholnicí. I tak jí sestry měly velmi rády.

Nad žačkami bděla sestra Maria de Briceño, původem šlechtična, která přišla k řeholnicím skrze rozjímání nad slovy Ježíšovými: „Mnoho je totiž povolanych, ale málo vyvolených.“

Sestra Maria byla velmi zbožná. Měla dar porozumění pro své svěřenkyně. Dovedla si vynutit úctu díky svému šlechtickému původu, byla inteligentní a vynikala duchovním životem. Milovala prodlévání před svatostánkem a každý den přijímala Eucharistii. Jednou na Zelený čtvrtek nebyl nikdo, kdo by jí podal Eucharistii... Ale záhadně se u ní objevily ruce, které jí podaly hostii. Událost je zaznamenána v klášterní kronice.

Řeholnice měly na dívky velký vliv. Terezie se nechala unášet společnou modlitbou, ukončenou litaniemi a krásnou mešní liturgií. Viděla i některé při modlitbě plakat, ale jí se to nestávalo, což jí působilo tíseň. Neměla při modlitbě emoce.

Po několika měsících zde stále neuvažovala stát se řeholnicí, ale byl tu rozdíl. Měla dobrou přítelkyni v klášteře Karmelitek v Avile, jistou Juanu Suarez, a kdyby se rozhodla stát se řeholnicí, tak jedině v tomto místě, kdyby k tomu mělo dojít. Přesto si myslela, že Bohu se nezachtělo dát jí tento dar. Také se obávala manželství.

Postupně se prolнула ve *vnitřní modlitbě*, když prožívala Ježíšova utrpení v Getsemanech a cítila, že má také žádat, aby se stala Boží vůle a ne ta její.

---

¹⁵ Svatý Tomáš z Villanovy (*1486 †1555) byl řeholník augustiniánského řádu, v letech 1544 až 1555 arcibiskup ve Valencii, katolická církev jej uctívá jako svatého.

Byla v klášteře rok a půl, když se stalo něco podstatného, co změnilo její běh života. V roce 1532 těžce onemocněla. Řeholnice si nevěděly rady a spolu s Donem Alonsem, rozhodli, že bude nejlepší její návrat domů. Opravdu za několik měsíců se její stav trochu zlepšil. S otcem doputovali do Hortigose, kde bylo šest domů, ten nejlepší obýval Don Pedro Sanchéz de Cepeda, bratr otce Terezie. Strýc Don Pedro byl vdovec a žil tu se svým synem – také Pedrem. Strýc Terezie byl znám ctnostným životem a hlubokými modlitbami, na konci života vstoupil do kláštera San Jeronimo Guisando v provincii Avila, kde zemřel jako mnich.

Poutníci měli v úmyslu tu setrvat v rekonvalescenci několik dní a pak pokračovat k sestře Marii. Strýc požadoval, aby mu Terezie předčítala, jí to připadalo sice nudné, ale překonala se a strýc byl spokojen.

Potom pokračovali otec s dcerou k Tereziině nevlastní sestře Marii de Cepeda do Castellanost de la Cañada. Další pobyt na venkově měl prospět k uzdravení. Usedlost měla deset domů kolem domu Martina de Guzmana y Barrientos, kde panstvo a rolníci byly jedno společenství.

Cestou si Terezie uvědomila, že je potřeba definitivně se rozhodnout mezi světem a Bohem. Svět se jí zdál krásný, ale už věděla, že řeholní stav je to nejlepší. Bylo třeba však mít k rozhodnutí odvalu. Odvalu měla, ale její vůle ještě Inula ke světu.

Ve svých pamětech příliš pobyt u Marie nerozebírá. Přesto to byl důležitý mezník. Začal u ní převládat názor, že bude dobré opustit svět, avšak také ďábel ji našeptával, že by to bylo obtížné, ztratili by svatou, odloučila by se od svých příbuzných, bylo by to utrpení.

Ale námitkám vzdorovala a říkala si, že těžkosti řeholnice nemohou být horší než očistec. Měla by očistec na zemi a pak by snad šla přímo do nebe.

Pokušitel se jí snažil vnutit dojem, že nemá dost pevné zdraví a nevydržela by to. Terezie si zase říkala, že Kristus vydržel veškeré zkoušky také kvůli ní a bylo by dobré vydržet také něco kvůli Kristu.

Tak to šlo tři měsíce. Její zdraví se zhoršilo. Byla bledá a měla horečky. Vnitřní konflikt zhoršoval její zdraví. Věděla také, že otec neschválí její odchod do kláštera a to přispívalo k její váhavosti.

Její útěchou byla četba. Ale už ne rytířské romány, ale spisy světců a Písmo svaté. To jí také vniklo, že láska k rodičům je sice dobrá, ale je potřeba ještě víc uvítat Ježíše Krista.

KLÁŠTER VTĚLENÍ

Rozhodla se, že řekne otci o úmyslu vstoupit do karmelitánského kláštera Vtělení. Reakce rodičů jsou v těchto případech někdy nepředvídatelné. Don Alonso Sanchez de Cepeda byl zbožný a měl rád kláštery, ale dát svůj souhlas odmítl. Terezie měla převzít rodný dům, až Don Alonso Sanchez de Cepeda zemře. Marně ho přemlouvali přátelé i příbuzní. Nechtěl ani slyšet.

Terezie pokračovala ve čtení *Listů svatého Jeronýma* a dospěla k druhému rozhodnutí. Ctila svého otce, ale ještě víc Boha, a jestliže jí vnuká jít za ním, otec nemá právo tomu bránit.

Nebylo snadné protivit se otci. Byl dost rozhodný. Její bratr Hernando de Ahumada v té době odchází do Peru, Rodrigo de Cepeda do Ameriky.

Zůstával Antonio de Ahumada. S ním si rozuměla. Vyložila mu své důvody a spolu se rozhodli odejít z otcovského domu. Terezie do kláštera Vtělení, Antonio

k dominikánům. Odešli jednoho rána a už se nevrátili. Historici o době vstupu Terezie do kláštera Vtělení diskutují. Podle dat svatořečení Terezie papeže Řehoře XV. jí tehdy bylo 20 let.

Antonio de Ahumada nepochodil. Dominikáni v klášteře svatého Tomáše znali dobře jeho otce, chodil tam ke zpovědi. Když se dozvěděli, že jeho otec nedal souhlas, poslali ho hned domů. Sotva došel domů, představená karmelitek poslala sestru, se vzkazem, aby k nim Tereziin otec přišel a prohovořil záležitost své dcery. Don Alonso Sanchez de Cepeda byl toho názoru, že to Terezie s klásterem nemyslí zas tak vážně. Ale protože na tom tolik trvá, jistě to bude vůle Boží. K překvapení své dcery a k poučení řeholnic dal svůj souhlas. Dostala hned hábit a cítila nesmírnou radost.

Život karmelitek byl jiný než v začátcích řádu. Původně byli karmelitáni poustevníci, kteří nejedli maso a svoji energii věnovali modlitbě a kontemplaci. Nyní se již karmelitáni neusazovali na samotách ale ve městech a otevřeli se studiu i výuce na univerzitách, kázání, hlásání evangelia a apoštolskému působení. I co do vnější struktury se stali mendikanty. Tím byl proces formování karmelitánské identity dovršen. Tradice řádu říká, že navazovali svým životem na příklad starozákonního proroka Eliáše a nástupce Elizeuse. Otcové pouště se oblékali do oděvů spletených z palmových vláken. Albert, jeruzalémský patriarcha, jim dal kolem roku 1200 řeholi a stanovy. Žili v ústraní na pohoří Karmel v Palestině, kde Eliášem byli zlikvidováni falešní proroci Baala. Občas byli obtěžováni Saracény. Ve Svaté zemi se karmelitáni udrželi jen do roku 1291, kdy se Saraceni zmocnili posledního kláštera sídlem a oporou západního křesťanství. Potom řád přesídlil do Evropy, kde byly kláštery zakládány jak v městech, tak v pustinách, kde byly místem svatosti a vynikaly svou strohostí až do velkého moru v roce 1348. Soudilo se, že oslabená lidská přirozenost nemůže dále snášet přísnosti, jaké si ukládali zakladatelé, a v roce 1482 papež Evžen IV. zmírnil prvotní řeholi.

Poustevnictví bylo zanecháno, řeholníci měli běžné kláštery, pusty v nich byly zmírněny a mlčení bylo jen od kompletáře k první ranní hodině. Řeholníci směli mít i malý osobní majetek. Řeholnice napodobily život mnichů. Ve Španělsku byly velmi rozšířené.

Kláster Vtělení byl založen roku 1478. Mnoho významných osobností v Avile klášter podporovalo. Dívky z významných rodin sem vstupovaly. Přesto klášter nebyl finančně zkorumpován, naopak někdy trpěl nouzí. Pokud jde o kázeň, byla dost uvolněná, jak bylo typické do koncilu v Tridentě. Řeholnice směly vycházet z různých příčin a směly mít návštěvy, kdykoliv se jim zachtělo. Při vstupu do kláštera nebyly povinné vzdát se veškerého majetku, ani nebylo zvykem se příliš postit. Také mlčení se nezachovávalo.

Příčiny této vlažnosti byly dvě. Za první – počet řeholnic byl příliš velký. Když sem Terezie vstupovala, bylo jich 181. Za druhé, žili tu i seňoras - dámy, které nebyly řeholnice, ale líbilo se jim tu žít, takže si dělaly, co chtěly, a přijímaly návštěvy do svých místností, což narušovalo kázeň kláštera Vtělení. Některé dámy vstupovaly do věhlasného kláštera pouze ze snobismu. Navíc tu bylo rozlišení mezi řeholnicemi z řad prostých dívek a řeholnicemi ze šlechtických rodin (jako byla Terezie), těm se přiznával titul Doña.

Tyto sestry měly svá privilegia. Některé sestry měly společné cely s několika řeholnicemi. Terezie měla celu pro sebe s krásným výhledem na pole. Měla dvě místnosti – oratoř a ložnici. V oratoři přijímala návštěvy. Velmi se jí zprotivilo uvolnění

v klášteře, měla nechuť k velkému počtu řeholnic, ten bránil kontemplaci, nelíbily se jí také plané návštěvy a vyrušování, nenáviděla bohatství a rozlišování na základě původu a rasy.

Neznamená to, že by v klášteře vznikaly nějaké skandály, což se v křesťanství někde dělo. Dokonce lze říci, že karmelitáni v té době žili přísněji než v jiných řádech. Komunita měla respekt ve společnosti pro ctnosti svých členek. Řehole karmelitek byla trochu umírněna v roce 1432, přesto se zdála přísná některým řeholnicím. Nařizovala posty (jedno jídlo denně) od svátku Povýšení svatého Kříže až do Vánoc mimo tři dny v týdnu. Nesměly maso v adventě a postu a ostatní období směly maso jen tři dny v týdnu. Musely se bičovat každé pondělí, středu a pátek. Měly černé hábity z tuhé látky. Když nebyly v chrámu, měly minimálně ponocovat. Velký důraz se kladl na zpěv a včasné chození do chrámu.

Terezie nedobře zpívala, když vstoupila do kláštera. Konstituce také prikazovaly zpověď nejméně jednou za čtrnáct dnů, ale doporučovalo se jednou týdně. Svaté přijímání bylo jen málo dní v roce. Představená vybírala zpovědníky, ti nesměli být mladí. Mlčení se zachovávalo celou noc a ráno.

Terezie nepovažovala zde život za prázdný. V průběhu noviciátu trpěla neklidem z věcí, které ostatně neměly velkou váhu. Nalézala v sobě nedokonalosti. Někdy vyhledávala osamocení. Je tedy pochopitelné, že to zneklidňovalo představenou. Ve všech řádech se radí nespokojeným ženám, aby si vybraly jiné povolání. Víme také, co soudila o těchto problémech, když byla později představená.

Později posuzovala své nedokonalosti v tomto období. Zvláště marnivost, které nemohla hned ustoupit po příchodu do kláštera. Ale nebyla melancholička, v tom se sestry pletly. Dokonce i světci mohou mít chyby, které jiným ubližují. Představená si mohla představit, jak tato dívka, kdyby nebyla křesťanka a neměla lásku k Bohu, mohla by být ve světě krásná, vladařská a snad bezcitná žena, plná sebelásky. Ale bylo jasné, že tato dívka má i pokoru a že je studnicí dalších ctností.

Její povinnosti ji přivedly do kontaktu se starou řeholnicí, která umírala, a její potíže byly značné. Stížena takovou nemocí, že ji každý ošetřoval s ošklivostí. Terezie byla soucitná před břichem pokrytým vředy, z kterého vytékala směs hnisu, krve a výkalů. Některé řeholnice se děsily zápachu z těchto ran. Terezie byla velmi dojatá jak nemocná, trpělivě snášela své potíže. Řeholnice byla mystičkou, která věděla, že utrpení křesťana znamená nejen ho trpělivě snášet, ale i přijmout ho s radostí. Novicka si žádala od Krista, aby měla podobnou trpělivost. Zdálo se jí později, že toto žádala ne z lásky k Bohu, ale ze sobectví, aby byla v nebi co nejdříve. Ta nemocná řeholnice brzy zemřela.

Z noviciátu utekla s myšlenkou: bude ji Pán účinněji pomáhat, když složí sliby? Skládala sliby 3. listopadu 1536 v přítomnosti svého otce, bratří a sester a mnoha přátel a příbuzných. Byl to její výjimečný den. Již dříve listinou sepsanou před notářem s datem 31. října 1536 se její otec zavázal, že bude vyplácet klášteru Vtělení každoročně pětadvacet měřic zrní, polovinu obilí a polovinu ječmene; v případě nedostatku dvě stě zlatých dukátů. Terezie se zřekla všech práv na dědictví po otci a případné dědictví Rodrigovo přenesla na svou sestru Juanu.

Den předtím – 2. listopadu byla u generální zpovědi, jako významného mezníku v duchovním životě, které se týkalo uzavření starého a otevření nového životního období, například vstupu do kláštera, jak se to vyžadovalo při věčných slibech.

Téměř okamžitě po tomto slavném dni si začala uvědomovat, že její žádost Bohu byla vyslyšena. Její zdraví se povážlivě zhoršilo. Asi to bylo zapříčiněno změnou

životního stylu a nedostatečnou stravou. Také dělala nadměrné úkony kajícího, než bylo běžné, což jí nakonec představená musela zakázat. Bylo jisté, že má nemocné srdce. Často omdlávala. Její otec poslal do kláštera z Avily a ze sousedních měst lékaře. Ti nezjistili, co je příčinou její nemoci, a nevěděli jak léčit. Nemoc se zhoršovala. Tak to šlo celý rok, po který byla většinou nucena pobývat ve své cele.

Nakonec po dvou letech pobytu v klášteře její stav se natolik zhoršil, že její otec navrhl, že odveze Terezii do Becedas, malé vesnice, kde žila žena pověstná tím, že už vyléčila četné nebezpečné nemoci. Představená souhlasila a Terezii doprovázela její sestra Juana.

Kdo byla ta věhlasná žena v Becedes? Neznáme ani jméno, jen to, že pracovala s jednoduchými prostředky a dosáhla pozoruhodných výsledků. Terezie tomu moc nevěřila a chystala se tam s nechtí.

Cestou do Becedes se zastavili v Hortigose v paláci strýce Pedra de Cepeda. Strýc byl dojatý, když opět viděl tu, kterou považoval za svou duchovní dceru. Dal jí knihu, která pro ni mnoho znamenala: *Tercera parte del libro llamado Abecedario espiritual. Compuesto por el Padre Fray Francisco de Osuna*. Toto je pojednání o usebranosti: *Třetí abeceda*. Je to kniha, kterou světší lidé odloží s nechtí nebo i pohrdáním, ale mystici ji přivítají s vděčností. Kniha vysvětluje abecedu modlitby. Modlitba nesmí být pouze recitací, ale vznešenější modlitba pozdvihuje ducha k chápání Bohu a komunikuje s ním, jak to mystici zakoušejí.

Ačkoliv mnoho autorů popisovalo *vnitřní modlitbu*, teprve však Francisco de Osuna učinil metodický pokus, kdy analyzoval tuto modlitbu. Možná kniha byla pro některé nebezpečná, pro mnohé však velmi pomáhající. Terezie toužila po něčem, co bylo v této knize. V klášteře se o něčem podobném nehovořilo. Chtěla kontakt se svým Spasitelem hlubším způsobem, než jsou jen slova. Ačkoliv měla to, o čem mystikové mluví jako o „darů slz“ (prolévání slz skrze Boží milost - slzy doprovázejí vyvolenou osobu každodenním životem, a zvláště během liturgických úkonů a modlitby) další úsilí o *vnitřní modlitbu* bylo neúspěšné. Ve své pokoře to přikládala své hříšnosti.

Ale nyní Otec Francisco de Osuna uvedl další důvod: *vnitřní modlitba* je stěží možná bez ticha a usebrání. Říká, že jsou nutné i vnější podmínky, opuštěné místo je třeba k *vnitřní modlitbě*. Tato slova byla jako klíč k tajemství. Toužila po Bohu a ptala se, kde by ho nejspíše našla.

Než došla k domu své sestry v Castellanos de la Cañada, už věděla. V Castellanos krásné okolí a příroda svědčily o dobrotě Stvořitele. To bylo intelektuální přijetí, lidský rozum mohl sám dojít k cestě stvořitelem. Ale to Terezii nestačilo. Její láska mohla být uspokojena jen přijetím čistého nestvořeného světla. Krátce řečeno chtěla nejen krásné dílo Boha, ale i Boha samotného. Osuna ji potvrdil, co intuitivně cítila, že jenom v člověku, který je Bohem, může se uspokojit lidské srdce. Jestliže člověk odvrhnul hřích, který protirečí Bohu, potom když je očišťován častou zpovědí a pokáním a mlčky se dá k dispozici Bohu, může doufat, že uslyší v sobě hovořit Boha, v skrytých zákrutách své duše. „Vstup do sebe.“ To byl velký objev, který motivoval a pomáhal objasňovat celý další život. Okolnosti napomohly, že mohla hned začít uskutečňovat návody svého mistra.

Z Becedes přišla zpráva, že nemá cenu tam jít začátkem zimy, léčení mohla započít na jaře – v dubnu. Nedalo se nic jiného dělat než přezimovat s Marií a jejím manželem. Alonso Sanchez de Cepeda svěřil Terezii Marii a vrátil se do Avily. Ale sestra Juana de Cepeda zůstala a vůbec Terezii nepřekážela v modlitbě. Terezie se

poroučela do samoty podle návodu Otce Francisca de Osuna. Stala se kontemplativní osobou. Stěží mohla najít lepší prostředí k této modlitbě. Dobře zařízený dům patřil rodině Martina Guzman y Barrientos. Usazený do překrásné přírody, pohled z okna pozvedal duši ke stvořiteli. Zde poprvé dosáhla stavu *vnitřní modlitby*. Bylo to něco jiného než meditace o Kristu v Getsemanské zahradě, kterou uskutečňovala podle vzoru svatého Ignáce z Loyoly v klášteře Vtělení. Začala si být vědoma jakoby jiné osoby činné v její meditaci. Cítila jasně přítomnost Krista, jak jí dal v modlitbě klid a těsně před odchodem z Castellanost jí Kristus dovolil být v nejvyšším mystickém stavu – modlitbě spojení, sjednocení s Ním.

Ještě to tehdy tak nevyznávalo, protože jí ještě nebylo jasné, co to bylo. Později však už věděla a popsala to: „Trvalo to chvilku, nevím, zda to bylo dlouhé jako Zdravas Maria, ale zůstaly ve mně trvalé účinky, že ačkoliv mi v té době bylo dvacet, nemyslím, že jsem prochodila svět svýma nohama a také si pamatuji, že mi bylo líto těch, kdo svět následovali, i když dokonce to mohlo být ve věcech dovolených.“

Nalezla metodu modlitby, kterou bude praktikovat celý život a učit ji tak dobře jako nikdo jiný. Pokoušela se přinášet Ježíše Krista, našeho Boha a Pána do sebe. Představovala si nějaké zakotvení Křížové cesty a zastavení svého života, ačkoliv i ráda četla dobré knihy. Bůh ji nedal talent k meditaci mírou poznání nebo představivosti. Lidé s představivostí nebo intelektuální mohou dosáhnout modlitby bez nějaké vnější formace, ale osoby jako ona (tak to osobě řekla) jsou ve velkém nebezpečí, že jim vniknou do rozjímání marnivé nebo hříšné myšlenky, což rozjímání rozruší a duše je v horším stavu než dříve. Bylo to jiné, když si pomohla čtením božských mystérií.

Jak všechno číst, *vnitřní modlitba* mohla začít. Jenom po malém přijímání nepotřebovala jinou pomoc. Tak našla i v utajení víc než lidskou radost.

Zima přešla v jaro a mohly opustit Castellanost a odjet do Becedas. Usadily se tam v dobře zařízeném domě, který patřil rodině Martina de Guzman y Barrientos. Becedas byla malá vesnička s úzkými uličkami. Kolem potoka, který tudy tekla, se tísnily malé domky u kostela. Zde také žila léčitelka. Na začátku nebylo léčení (ne)?příjemné. Léčila bylinkami a denně podávala projímadlo. Terezie měla určité pochybnosti o tomto léčitelství. Navíc se jí zdálo, že ji pokouší ďábel. Vyhledala proto místního faráře a spěchala se tu zpovídat.

Kněz byl milý a vstřícný. Naneštěstí nepříliš vzdělaný. Vybízeli ji k častým zpovědím. Jí se zdálo, že je až příliš přátelský. Navíc jí neuniklo, co se ve vesnici o něm povídá. Opravdu se jí nakonec přiznal, že žil sedm let v hříšném vztahu s ženou a přitom nepřestal sloužit mše svaté!

Terezie měla soucit s knězem. Pokoušela se dozvědět víc o jeho domácnosti. Postupně všechno přiznal: „Žena, s kterou žil, mu vyrobila zaklínadlo v měděném amuletu a prosila ho, aby ho z lásky k ní nosil na krku. A nikomu se nepodařilo mu je vzít.“ Hovořila s ním často o Bohu, až se vzdal amuletu, který hodila do řeky. Panna Maria se nad ním ustrnula, protože jí měl ve velké úctě. Obrátil se a přesně rok poté, co ho Terezie poprvé navštívila, zemřel.

Terezie nebyla opatrná a později neskrývala obavy z nebezpečí, které vznikalo z takového vztahu. K nápravě toho kněze by byl mnohem vhodnější starší člověk a se světskými zkušenostmi. Velmi duchovně riskovala. Ale k těžkému hříchu z tohoto vztahu nedošlo. Nakonec ho přece zachránila „za pět minut dvanáct“. Byla si jistá, že byl spasen.

Mezitím její léčení pokračovalo k úplnému zhroucení. Léčitelka zneužívala projímadla – jedno denně. Vnitřnosti pacientky byly jako v ohni, horečka ji už neopouštěla. Trpěla nesnesitelnými bolestmi. Myslela, že brzy zemře, takřka jí nedávali jíst, jen tekutiny. Přijela tam kvůli slabosti srdce, srdce jí však více bušilo. Navíc se obávala o svůj duševní stav. Bylo to nesnesitelné.

Její otec viděl špatné výsledky a rozhodl se dceru převést do Avily. Cesta domů byla náročná (zastavili se v Castellanost). Nakonec se ocitla v domě, kde se narodila a cítila, že tu i zemře. Lékaři se střídali u jejího lůžka. Neodvolatelně ji odsoudili. Ke svým mnohonásobným omylům přidali další diagnózu: tuberkulózu. Otec si usmyslel, že dcera chce zemřít a ke zpovědi ji nedovolil. Téže noci zkolabovala a ztrácela vědomí. Když se nedařilo ji oživit, lékaři odešli a kněz byl přivolán. Otec si vyčítal, že ji nedovolil jít ke zpovědi. Přítomní mysleli, že je mrtvá. Doneslo se to do kláštera Vtělení, kde kopali hrob.

Někteří karmelitáni už za ni sloužili rekviem. Řeholnice přišly, aby si vyzvedly její tělo. Její otec ji nedovolí odnést. Domnívají se, že žalem zešílel, když neúnavně opakuje: "Má dcera není mrtvá, nepatří do země". Snaží se zjistit tep a jeho prsty neopouštějí Terezino zápěstí.

Během tří pohřebních nocí¹⁶ bylo na chvíli její tělo ponecháno bez dozoru. Jedna svíce dohořela a zapálila ložní prádlo. Mladý Lorenzo de Cepeda zrovna usnul. Probudil se právě včas, aby zachránil tělo před plameny.

Nakonec Don Alonso Sánchez de Cepeda souhlasil s pohřbem. Terezie nečekaně otevřela oči a ptala se: „Proč jste mě zavolali zpátky?“ Co její duše viděla? Vzpomínala na nebe, v kterém viděla svého otce a sestru Juanu mezi vyvolenými, díky jejím modlitbám, prosbám a útrapám. Viděla komunity řeholnic, viděla mnoho **spasených díky jejím modlitbám a nakonec viděla sebe, jak vchází do nebe.**

Poté, co řádně sdělila tyto zážitky, uvědomila si, že měla být pochována a chtěla aby lidé zapomněli na tyto její vize. Rekla, že to bylo vyvoláno horečkou, ale svatí a vzdělaní muži věřili, že to byly nadpřirozené vize a nikoliv jen sny. Jeden z jejich zpovědníků také uvedl, že měla děsivou vizi pekla. Terezie nebyla v té době dost silná, aby o těchto zážitcích vyprávěla. Měla silné bolesti, mohla pohnout jen jedním prstem na pravé ruce. Nemohla polykat, nepozřela ani vodu. Hlava jí třesla.

První věc, kterou žádala, když přišla k sobě, byla jít ke zpovědi. Tentokrát Don Alonso Sanchez de Cepeda nic nenamítal. Po zážitku z nebe viděla jasně skvrny na své duši. Bůh ji obdařil milostí, že nikdy nic neskrývala, že její spása byla v sázce – jednak někteří zpovědníci byli málo vzdělaní, jednak měla různé sklony. Znalci díla svaté Terezie tvrdí, že to přeháněla z pokynů ke zpovědi, nebylo to tak zlé.

Každý den prosila svého otce, aby ji odvezl do kláštera Vtělení. Na Květnou neděli 1537 ji v zuboženém stavu donesli do jejího kláštera. Byla jenom kost a kůže. Nesmírně pomalu se vracela vláda do jejich údů a nakonec už se mohla i plazit na rukou a nohách. Poděkovala Pánu Bohu. Ochrnutí trvalo tři roky a zlepšování bylo tak pomalé, že nikdo si nepředstavoval, že by jednou mohla pracovat ve svém klášteře. Ale Terezie se modlila za uzdravení a věděla, že může dobře sloužit Bohu i modlitbou v osamocení.

---

¹⁶ Bdit u zemřelého je povinností pro příslušníky příbuzenstva. Bdění trvalo obvykle tři dny – od úmrtí k pohřbu. Zesnulý ležel ve svém domě v odděleném prostoru mezi rozžatými svícemi. V druhé místnosti seděli účastníci bdění.

Řeholnice byly překvapené její trpělivostí a andělskou konverzací, která byla většinou o Bohu. Modlily se za ni a daly sloužit mše svaté. Nakonec přišly prosby k svatému Josefu. Terezie řekla: „Tento slavný světec nám pomáhá ve všech našich potřebách. Tím nám Pán dává pochopit, že jako mu byl poddán na zemi, kde mu jako pěstoun mohl rozkazovat, tak i nyní v nebi udělá vše, oč ho požádá ...“ Na jeho svátek vždy o něco prosívala a vždy to dostala. Po třech letech svatý Josef odpověděl. Byla úplně uzdravena z ochrnutí a všech bolestí. Ale uzdravení přineslo také nová úskalí, že si někdy myslela, že by bylo lepší, kdyby bývala zůstala ochrnutá.

Terezie byla schopna chodit, modlit se a pracovat jako ostatní sestry, ale neznamenalo to úplné uzdravení. Svatý Josef ji uzdravil, ale nechal v platnosti její dřívější žádost, že chce trpět, jestliže to povede k lepšímu poznání Boha.

ŽIVOTNÍ OSUDY TEREZIE

Dalších dvacet let bylo očistcem z bolestí fyzických, duševních a duchovních. Každé ráno (po celých 20 let) zvracela a bolelo ji srdce. Byla schopna mít první jídlo teprve v poledne. To nebylo to nejhorší. Fyzické bolesti nebyly tak hrozné jako útrapy duše. Těmito zápasý procházejí světci.

Svatý Pavel píše: „A abych se nepovyšoval pro výjimečnost zjevení, jichž se mi dostalo. Byl mi dán do těla osten, posel satanův, který mne sráží, abych se nepovyšoval. Kvůli tomu jsem třikrát volal k Pánu, aby mne toho zbavil“, ale on mi řekl: „Stačí, když máš mou milost; vždyť v slabosti se projeví má síla.“ „A tak se budu raději chlubit slabostmi, aby na mne spočinula moc Kristova“. (2 K: Druhý list Korintským, 12-7 až 9). „Nevedeme svůj boj proti lidským nepřítelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. Proto vezměte na sebe plnou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý postavit na odpor, všechno překonat a obstát“. (Ef: Efezským 6-12 až 13).

Terezie začala rozumět těmto slovům. Když Bůh zve duši, aby Ho následovala do výšin lásky, duše hned nepřestává být plná křehkostí, vášní a nestává se hned andělskou. Naopak zakouší těžkosti a pokušení. Ke slávě vzkříšení s prolutím věčného nebe v tomto životě duše musí zakusit bolest, nouzi nepochopení a opuštěnost Getseman. Vyžaduje se ukřižování lidských tužeb, ambicí a marnivosti. Takže duše musí bojovat. Není tu nebezpečím jenom vlastní křehkost. Ale ďábel pokouší duši a bojuje proti ní. Chce otrávit ctnosti a převrátit je na neřesti.

Někdo by mohl namítnout: „Proč to Bůh dopouští? Nemůže duši snad více pomoci?“ Odpovědí je, že duše je svobodná a v tom se podobá Bohu. Svoboda duše spočívá v plném sjednocení s vůlí Boží. Když svobodně přijímá, neznamená to skončení utrpení.

Mezi láskou ke stvořenému a Bohem je těžký konflikt. Terezie prohrála první zápas mezi světlem a temnotou, byla to tak jemná prohra, že si jí zpočátku nebyla vědoma. Příčinou byla nevědomost principu odloučení od stvořeného.

Po svém uzdravení se zapojila do života kláštera. Také ona přijímala zbytečné návštěvy. Hovory byly nevinné, někdy i o Bohu. Jak mohla mladá řeholnice vědět, že tyto hovory ji mohou odvádět od Boha. Jak mohla poznat (jenom na základě hořké zkušenosti), že v kontemplativním životě i nemnohá přichylnost ke tvorům může být katastrofální? Nejčastěji přicházel její otec. Jeho děti se rozprchly do světa a nacházel potěšení v hovorech s dcerou. Mluvílo se o příbuzných. Také o Bohu. Don Alonso

Sanchéz de Cepeda se chtěl také naučit *vnitřní modlitbě*. Zatímco on se v modlitbě zlepšoval, ona poněkud ochabovala. Stala se obětí svých přátel. Ďábel chtěl zvítězit.

Zabývala se marnostmi a pod záminkou pokory ustala *vnitřní modlitba*. Zařídila to tak, že řeholnice ani nic nepoznaly, vše na oko zůstalo při starém. Ačkoliv o sobě měla nevalné mínění, v klášteře ji ochraňovaly a měla více svobody než ostatní. To nezneužívala. Šla však s ostatními, dělala jen to, co jí přikázaly, nic víc. Nebezpečím je však, že když duše nekráčí kupředu, ztrácí a zaostává. Terezie byla k sobě kritická, ale viděla chyby nejen v sobě. Příčina nedostatků byla také, že řeholnice z kláštera Vtělení neměly důslednou klauzuru¹⁷. Žil se tu dobrý život, ale nedostatek klauzury bránil hlubší modlitbě.

Ďábel je nemohl přemoci tělesnými pokušeními. Pokusil se jinak. Všichni měli Terezii rádi a ona myslela, že musí stejně odpovídat. Vedla dlouhé konverzace a říkala si, že nemůže být tak pyšná, aby chtěla hlubší *vnitřní modlitbu*. Stačí vést průměrný život.

Bylo to období, kdy ji Bůh nabádal, aby mu zůstala věrná a byl tu ďábel, aby zničil její věrnost Bohu.

V klášteře byla stará sestra, její příbuzná. Ta cítila, že přátelství Terezie mohou mít pro ni neblahé důsledky a žádala ji, aby zanechala hovorů. Byla to dobrá a zbožná řeholnice, ale Terezie tomu nevěřila, byla dokonce znechucena a myslela, že se zbytečně pohoršuje.

Rozhovory pokračovaly a počet přátel rostl. Jednoho dne mluvila s osobou (neřekla, kdo to byl), ale je možné, že to byl Don Francisco Guzman. Byl mladý, bohatý a patřil k jedné vznešené rodině v Kastilii. Stala se neočekávaná věc. Najednou si uvědomila, že v místnosti je přítomen Kristus a hledí na ni s přísností jakoby chtěl naznačit, že není spokojen s tímto rozhovorem. Terezie byla udivena a zneklidněna, takže už nyní nechtěla mluvit s tímto mužem. Když o všem přemýšlela, brala to na lehkou váhu, myslela si, že to byla halucinace. Proto několikrát ještě v rozhovorech s tímto mužem pokračovala. Byla v té době přesvědčena, že rozhovory s různými lidmi nejsou škodlivé a nejsou hříšné. Měl však přijít šok. Její otec ji čas od času navštěvoval a mluvil o duchovních věcech. On se však naučil dříve od Terezie *vnitřní modlitbu* a dělal v tomto směru velké pokroky. Terezie byla potěšena, i když sama zanechala před časem tohoto způsobu modlitby. Byla přes rok a půl bez *vnitřní modlitby* a domnívala se, že to vede k větší pokoře. Její otec byl zklamán, když mu to sdělila. Vymluvila se na své špatné zdraví. Několik dalších se od Terezie naučilo *vnitřní modlitbu* a ona si uvědomovala, že se musí polepšit, protože falešné pojetí pokory ji přivedlo na úskalí.

Otec přestal chodit na návštěvy do kláštera (v té době bylo Terezii dvacet osm let). Dozvěděla se, že ho trápí ostrá bolest v ledvinách, která mu působila velká muka. Byl upoután na lůžko. Za čas se stav zlepšil a lékaři se domnívali, že se uzdraví. On však měl předtuchu, že zemře, a poslal pro Terezii. Ta přišla s dovolením představené.

Psal se rok 1544 a vrátila se do domu na Plazuela Santo Domingo ošetřovat otce Alonsa Sancheze. V domě otce bylo dost práce a Terezie mu chtěla svou péčí vynahradiť všechnu jeho minulou starost o ni. Byl pro ni nejmilovanějším člověkem. Když mu bylo teď tak těžko, připomínala mu Kristovy útrapy a zvláště to, jak vzal kříž

---

¹⁷ Klauzura – místo, které nesmí řeholnice opustit a do kterého nemá cizí přístup. Obvykle v přísných rádech se slavnými sliby.

na svá ramena. Don Alonso Sanchez de Cepeda na to myslel, nestěžovat si na své bolesti a modlil se. Přišel okamžik, který očekával. Poslali pro dominikána P. Vincence Barrona, aby ho vyzpovídal, dal mu Eucharistii a udělil poslední pomazání. Poté si Don Alonso Sanchez de Cepeda přál, aby přišli nejbližší příbuzní. Ti se shromáždili, aby slyšeli poslední rady. Podobná slova byla velmi častá v mnoha španělských domech.

Přišla dcera Marie se svým manželem a asi její nejstarší syn Juan. Byla přítomna Terezie v černém a bílém a také nejmladší sourozenci Augustin a Juana. Ostatní sourozenci byli daleko od domova.

Umírající už začal mluvit. Je na konci života a jeho bytí ve světě se chýlí. Chtěl, aby se za něj modlili a ať se vždy obrací na Boha, protože nic jiného není tak důležité. Viděl teď, že kdyby měl začít znovu pozemský život, vstoupil by do nejpřísnějšího řádu a hledal tam Boha a sloužil mu. Kdyby dříve lépe sloužil Bohu! Nyní umírá. Požehnal všem. Ztratil vědomí a tři dny byl v kómatu nebo v deliriu. Po třech dnech zase přišel k sobě a měl jasnou mysl. Všichni kolem poklekli a Don Alonso Sanchez de Cepeda odříkával Krédo. Uprostřed apoštolského vyznání víry zemřel. Terezie byla velmi rozrušená, protože ho velmi milovala. Byla pro ni útěcha, když dominikán P. Vincenc Barron, zpovědník Dona Alonsa Sanchéze de Cepeda řekl, že tento muž šel jistě rovnou do nebe.

Terezie požádala kněze, aby ji vyzpovídal. Vyznala své hříchy i to co považovala za hřích – totiž že zanechala na rok a půl *vnitřní modlitbu*. Byl to kněz zdravého úsudku – rovněž svatý. Pravděpodobně poté dále docházel do jejího kláštera, aby ji zpovídal, možná že dostala od představené dovolení docházet ke zpovědi k dominikánům, ti později ve své kapli Krista v agónii umístili tabulku s nápisem: „Zde chodila svatá Terezie ke zpovědi.“ Ať je tomu jakkoliv, Otec Vincenc Barron byl dobrý zpovědník a zkušený duchovní vůdce, jakého dlouho hledala. Oceňovala ve vzpomínkách inteligenci a vzdělanost nad ostatní kvality. Otec Vincenc Barron ji dovolil přistupovat ke svatému přijímání každých 14 dní a nutil, aby nezapomínala *vnitřní modlitbu*. Bylo velkým štěstím najít takového dobrého zpovědníka, který ji opět pozvedl k duchovním výšinám. Radil ji zanechat marnivosti a zbytečnosti, její srdce opět šlo přísněji k Bohu, ale to neznamenal, že má vyhráno. Naopak síly zla zintenzivnily útoky proti ní. Začala nová fáze duchovní bitvy. Nepřítel satan se pokoušel dohnat ji k bezúspěšnému utrpení a pronásledování, ve kterém neměl šanci a čekal, že Terezie podlehne a bude si zvykat.

Dvacet let v klášteře Vtělení se v ní přetahovaly zájmy Boží a tohoto světa. Jsou to dvě protichůdné veličiny anebo sladit duchovní život s potěšením, uspokojením a tělesnými hnutími. Modlitba jí byla utrpením, protože duch nešel jako pán, ale jako otrok.

Nemohla se soustředit na sebe, protože na ni doléhalo tisíc marností. Tak to šlo mnoho let a později ji překvapilo, že to tehdy vydržela, aniž by zanechala Boha nebo svět. Věděla však, že modlitba je v rukou Boha, který si přál pro ni později velké milosti.

Jedno z nejhorších utrpení bylo pak osamocení. Je to pro duši velké zlo být sama uprostřed tolika nebezpečí. Kdyby měla někoho, s kým by mohla diskutovat o *vnitřní modlitbě* a duchovním životě, neupadala by tak často. Proto později velmi doporučovala, aby ti, kdo se věnují *vnitřní modlitbě* a hlavně velcí hříšníci, byli přátelští a sdělovali si své zkušenosti s těmi, kdo se také věnují *vnitřní modlitbě*. Dábel má taktiku, že se pokouší, aby duše ve *vnitřní modlitbě* se skrývala za těmi,

kdo žijí špatně a podle těla se neskrývají, ale často to dávají na veřejnost. Proto duchovní lidé se musejí vzájemně podporovat, aby byli dost silní odolat v utrpeních.

Dvacet let neměla potěšení ani s Bohem ani ve světě. Je to tak zneklidňující, že se divila, jak dlouho to tak mohla vydržet. Stýkala se se světskými lidmi a konverzovala s nimi, zároveň praktikovala *vnitřní modlitbu*. Tato „válka“ probíhala mnoho let, nedala se Bohu bez výhrady. Stále ji poutala světská přátelství – což bylo často marnivostí.

Byla vězenkyní tisíce neviditelných nepřátel – stoupaly v ní pocity neúspěchu a bázně z pekla. Kázání ji mučila, ačkoliv ta lepší ráda slyšela a v těch lepších našla nějaký užitek, napomínala ji o věčném cíli, obdivovala řečnické umění. Byla otrokyní času – dívala se na často na hodiny, kdy skončí *vnitřní modlitba* a bude moci dělat něco jiného.

Na první pohled přichází *vnitřní modlitba* jako nebezpečný experiment, ale Terezie trvala na tom, že je to snadná záležitost, že je to vlastně prosté, podobně jako je třeba dýchání. Bůh nás miluje. Na oplátku my musíme milovat jeho s jednoduchostí a upřímností. A jenom to je modlitba.

Vnitřní modlitba je přátelská konverzace s tím, o němž víme, že nás miluje. Je dosažena pozdvižením nad bolesti a jsme v přítomnosti Bytosti, kterou nemůžeme milovat tak, jak by si zasloužil. Když není modlitba protrpěna, musíme pokorně myslet na to, že urážíme Boha, myslíme na nebe a peklo a na dluh, který máme u toho, kdo se za nás obětoval. Přijde nám na pomoc a dá více míru a radosti, než když je modlitba snadná.

Když modlitba vážla, představovala si Krista v světě a ještě lépe představovala si ho osamoceného – například v Getsemanské zahradě. Tady se v mysli k němu připodobnila. Myslela na jeho pot a agónii. Chtěla by mu utřít pot, ale bránilo jí pomýšlení na hříšnost. Věřila, že Kristus je v ní, ale neviděla ho.

Měla ráda obrazy, protože jí pomáhaly představit si Kristovu přítomnost. Nemohla pochopit protestantský odpor ke svatým obrazům.

Vnitřní modlitba je pro každého, kdo miluje dost Boha, aby se za to postavil. Možná napoprvé zjednodušuje, ale je nutná vytrvalost. Nenahlíží na tvory, jestli je duše nedokonalá. Není na místě volat z falešného pojetí pokory. To pochopila Terezie teprve později.

Také jí pomáhal pohled na přírodu. Zde si připomenula Stvořitele, což bylo stejné jak číst duchovní knihu.

Měla úctu zvláště k těm, kteří před svým obrácením byli velkými hříšníky. Myslela, že ti by se mohli více za ni přimlouvat. Oblíbeným světce byl král David, druhý Hospodinem pomazaný král sjednocené Izraele, další byla Máří Magdaléna, pozoruhodná žena z blízkosti Ježíše. Začátkem roku 1554 dostala „*Vyznání*“ svatého Augustina, v té době byl vytištěn španělský překlad. Terezie poznávala samu sebe v životním příkladu tohoto muže, který miloval svět, bojoval, aby se od světa odpoutal a sám se označoval za hříšníka.

Terezie měla lepší pochopení pro škodlivost hříchu, který mnozí vztahovali jen na šesté přikázání. Církev byla vždy přísnější k hříchům volajícím do nebe: úmyslná vražda, sodomie, utiskování chudého a vdovy, také zadržování mzdy dělníkům. Ale ve všem je základním zlem neposlušnost. Byla přitahována k svatým: Augustinovi a Máří Magdaleně nejen proto, že překonali hříšnost vůči šestému přikázání, ale že překonali vzdorování Boží vůli. Bylo jim však odpuštěno a stali se světci, ona též často vzdorovala, nevhodnými konverzacemi a marnivostí.

Terezie pročetla pozorně a se slzami v očích Augustinovo „*Vyznání*“¹⁸. Zvláště se jí dotklo, jak slyšel Boží hlas v zahradě, zdálo se jí, že je to určeno přímo pro ni.

Zrovna ve stejné době – koncem roku 1555 byla slavnost v klášteře Vtělení a kdosi z hostů přinesl obraz Krista. Ten byl vystaven v oratoři. Jednou tam Terezie byla sama. Obraz byl neobyčejně zdařile namalován, byl jako živý a zdůrazňoval Spasitele v jeho utrpení – jak je zraněn a krvácí. Hleděla na jeho umučené ruce a nohy, trnovou korunu a jeho trpělivý výraz v utrpení. Tyto rány podstoupil i za ni z lásky a lítosti vůči ní – hříšnici, která se potácela mezi plněním jeho vůle a mámením světa. Myšlenka na nevděčnost ji protála znovu, vrhla se na tvář před obrazem a prosila Ježíše, aby ji zbavil pout k tomuto světu a volala: „Můj Pane a můj Bože, nezvednu se odsud, dokud mi nedáš svátost.“ Byl to rozhodující okamžik v jejím životě. Zdálo se, že poslední stopy marnivosti a sebelásky od ní odpadly podobně jako Magdaleně pod zpytujícím zrakem Ježíše.

Byla zbavena sebe, světa, těla a ďábla. Nyní byla „služebnicí lásky“. Když po mnoha letech byla schopna objektivně zhodnotit tyto zážitky a analyzovat je pojednané ve své autobiografii, k tématu *vnitřní modlitby*, což je snad nejlepší pojednání o této věci vůbec, viděla poté svůj pokrok ve vědě lásky a vedlo jí to čtyřmi fázemi, které popsala jako ty, kdo ji budou následovat. S pohledem básničky vytvořila metafory vztahující se jako odpověď na zvolání samaritánky u studny: „Pane, poprosila žena, dej mi tu vodu! Pak už nebudu mít nikdy žízeň. A nebudu sem už muset chodit pro vodu.“ (J-Jan,4:15).

Voda občerstvující a očišťující byla symbolem Boží milosti, uspokojující a přece opomíjená. Myslela na svou duši jako by byla v zahradě, kde si Pán chtěl odpočinout a být milován. Zahrada musí být připravena, ale především je nutná voda, aby vše rostlo. Podle ní zahrada může být zavlažena čtyřmi způsoby: 1/ Čerpání vody ze studny. 2/ Čerpání vody za použití řetězového čerpadla a přiváděním vody do vodních kanálů. 3/ Voda se přivádí z řeky nebo potoka. 4/ Deštěm, jímž Bůh sám zavlažuje půdu. Tento způsob považuje Terezie za nejlepší. Obraz zavlažování zahrady je Terezií použit jako metafora pro čtyři fáze modlitby, jimiž jsou „modlitba usebranosti“ či „meditace“, dále „modlitba klidu“, „modlitba sjednocení“ a „modlitba extatická.“ Podle Terezie je zavlažování zahrady meditace ztotožňována s asketickou etapou, ostatní fáze modlitby se považují za modlitbu mystickou.

Takto je to s *vnitřní modlitbou*, kterou popisuje v kapitolách XI. až XXII. ve své autobiografii.

V prvním stupni duše hledá usebrání a klid. Zde si může pomoci sama. Paměť, chápání a vůle jsou zaměstnány, protože se nemůže vytvořit pochopení, protože čtení a předsevzetí pomáhají. Modlitba spočívá v milování a to se snadněji děje, když se umístíme do přítomnosti Krista a milujeme Ho v Jeho svaté lidskosti. A je-li to možné, myslíme na něj v sobě nejlépe v nějaké fázi jeho utrpení, například jak byl bičován. To vyžaduje nejen odvalu. Musí se litovat svých hříchů a sdílet Kristovo utrpení, pít jeho kalich a pomáhat nést jeho kříž. Zde Terezie naráží na tajnosti

---

¹⁸ Aurelius Augustinus (*354 †430) patří mezi největší myslitele křesťanského Západu. Narodil se v severoafrickém Thagaste, byl učitelem rétoriky v Kartágu, Římě a Miláně. Jeho duchovní hledání vyvrcholilo v roce 387 obrácením ke Kristu a křtem z rukou milánského biskupa Ambrože. Augustinovo rozsáhlé dílo ovlivňuje křesťanskou teologii, duchovní život i kulturu až do současnosti.

v těchto slovech: „... já Pavel, stal služebníkem. Proto se teď raduji, že nyní trpím za vás a to, co zbývá do míry utrpení Kristových, doplňuji svým utrpením za jeho tělo, tj. za církev.“ (Ko-Koloským, 2:23-24). Zde je jasné v katolickém a mystickém těle. Kristus žádal své žáky, aby se připojili k jeho utrpení i míru tvrdosti. Také Kristovi následovníci v Církvi mohou a měli by Kristu pomoci pro jeho spasení sebe i druhých. Náš Pán nám nechává nést část tíže svého Kříže a to přirozeně znamená utrpení. Začátečník v modlitbě to musí očekávat. Zakouší nejen lítost nad svými hříchy a svou nerozhodnost, ale osamocení, nechut', vyplakat a prosit, že není k něčemu zakusit naráz tuto těšnost? Tedy začátečník to musí zkusit také, i kdyby vyprahlost měla trvat celý život. Potíže jsou velké a je třeba odvahy, protože potíže jsou ještě větší než potíže světa. Ale Bůh nenechává tyto duše bez odměny i v tomto světě. Bůh si přeje, abychom snášeli zkoušky a milosti, poté jsou tak božské. Ať milovníci třeba obejmou kříž a nemyslí na potíže. Ať nežádají útěchy ani odměny, ale nechají vše v rukou Božích. Především nemají hledat vyšší stupeň modlitby, ale mají chtít zůstat, kde jsou. Bůh je může sám pozdvihnout. Pokoušet se o potlačení chápavosti a chtít vyšší formu modlitby je nebezpečné zvláště pro ženy, protože ďábel může způsobit nějakou iluzi. Není nebezpečné pro ty, kdo jsou pokorní, ale varují sebe před slabostí.

Všichni svatí aspirovali na dokonalost. Jsou možné nadsázky pro začátečníky. Začátečník by měl být radostný a nenadbíhat realizaci. Neměl by nechat ďábla, aby ho odváděl od modlitby a nechal upadat do falešné jistoty, kdyby se zdálo, že je pýchou, znát klasické znaky, toužit po mučednictví a napodobovat světce. Lidé v manželství musí jednat v souladu se svým stavem, ale jejich pokrok bude pozemský.

Také je přáním ďábla vsugerovat si myšlenku, že *vnitřní modlitba* škodí zdraví. Je to trik démona.

Další pokušení začátečníka je reformovat své okolí dříve, než se začne s reformou u sebe.

V této fázi má být starost zejména o svou vlastní duši, dokud se nezíská solidnější ctnost. Špatně pochopený zápal je starat se o hříchy a chyby druhých. Je špatné si myslet, že je toto ctnost a dokonalost a horlivost pro Boha.

Vždy se pokoušejme vidět ctnosti a dobré věci u druhých a zakrývat jejich chyby promyšlením na svou vlastní hříšnost.

To má být úsilí k dosažení vlastní ctnosti – vyprošovat ostatní za lepší než jsme sami.

Terezie nebyla příliš dogmatická, pokud šlo o metody *vnitřní modlitby*. Podle ní je nejlepší začít při meditaci nějakým úsekem utrpení Páně. Ale mohou být i tací, pro které je prospěšnější meditovat i o něčem jiném, než je utrpení Páně. Protože je v nebi mnoho příbytků, je i mnoho cest. Někteří mají prospěch z přemýšlení o nebi, jiní o pekle.

V každém případě je důležité nespolehat na vlastní síly, ale naslouchat poslušně dobrému vůdci – mistrovi. Terezie trpěla často nedobře míněnými radami, takže vždy zrazovala před takovými vůdci. Vůdce musí mít zkušenost, kvalifikaci a vzdělání. Jestliže nemá všechny tři, je lepší aby měl první a druhou, než třetí z třech mít zkušenost, protože je dost vzdělaných mužů, s kterými můžeme konzultovat. Říká, že preferuje vzdělané muže, i když nepraktikují *vnitřní modlitbu* před svatými, kteří nemají vzdělání. Vzdělaný vždy lépe pochopí principy v dané situaci, i když třeba sám to neprovozuje.

Když mluví o vůdci, myslí na víc než zpovědníka, který slyší hříchy a dává rozhřešení.

Sebepoznání se nesmí zanechat, protože žádný stav modlitby není tak vznešený, že nebylo třeba se mnohokrát vrátit k začátku.

Značné byly těžkosti Terezie po dvacet let, než padla na kolena před Kristem na obraze a stala se utěšená a svobodná. Tehdy dostala tajemný dar, kterého lidská síla nemůže sama od sebe získat. Byla dána na druhém stupni, kterému říkala modlitba klidu.

V druhém stupni *vnitřní modlitby* duše čerpá vodu pro svou zahradu s menší námahou, zahradník sám pomáhá. Duše je obdarována (vládě lži, schopnosti vůle, paměti a chápání). Vůle je „sladce uvězněna“ a Bohem zůstává klidná, dokonce jestliže paměť nebo chápání jsou vyrušeny a může povolát zpět obě schopnosti učinit je usebranými po troškách. Jenom místo duše přijde do tohoto stádia modlitby a málo jde ještě dál. Někteří se odsud vracejí, protože se mylně domnívají, že je to způsobeno nedostatkem pochopení sebe. Myslí si, že už si nelze přát víc. Ale to je chyba, a když nejdou kupředu, jsou v nebezpečí pádu zpět. Někteří na tom, jak dlouho modlitbu klidu zná, nikdy duši nemají. Požehnání a svatosti, které zde Pán dává, umožňují vzrůst ctností, o něco víc než v předchozím stupni, nyní duše povstává ze své ubohosti. Ztrácí se chuť na věci tohoto světa.

V tomto stádiu si Bůh přeje, abychom pochopili, že on nám rozumí a že chce zpět panovat v duši skrze vnitřní a vnější uspokojení, které dává. Toto potěšení je rutinní částí duše a ta neví, jak přichází nebo často co dělat nebo žádat.

Vše toto si Terezie zažila z tvrdé zkušenosti. A je velkým darem, když někdo poradí, protože protřpěla a promarnila mnoho času, když nevěděla, co dělat. Je mnoho duší, které přišly do tohoto bodu samotné. Ačkoliv četla mnoho duchovních knih, které se týkaly tohoto, řekly málo, i když některé řekly ano, měla potíže, že je příliš nechápala.

Duše při modlitbě klidu má být ušlechtilá a nedělat hluk, aby chápání nehledalo mnoho slov a ústa, aby děkovala za tento dar a aby úvaha o hříších nevedla k poukazu, že si duše nezaslouží tento dar.

Duše teď nejedná s Bohem s vlastním úsilím a paměť a chápání by neměly zadusit jiskru. Co dělat teď?

Má se těšit z přízně a být usebraná. Duše ztratí, jestliže si na to nedá pozor, nemají si hledat důvody přízně. Není důvod, proč by Bůh měl dát tuto přízeň, jen jeho vlastní dobrota.

Bez slov, ale s pocitem touhy, že nás slyší, musíme Boha prosit o přízeň, modlit se za Církev, za ty, kdo se nám svěřili, a za duše v očištění. Taková modlitba zmůže moc a víc, než když se zapojí rozumovost. V tomto stádiu duše někdy je neschopna rozumět latině v žaltáři nebo i španělštině ve verších. Ať duše odpočívá v klidu. Ať si dá stravu denní.

Přijde doba, kdy to zase prožije Pán, v přítomnosti nekonečné Moudrosti. Pokora má větší cenu než všechny vědy světa. Zde nemusíme argumentovat, ale vědět plně, co jsme a předložit se Bohu, který si přeje, aby naše duše nedělala ze sebe hlupáka (tak tomu je v jeho přítomnosti), protože nejvyšší Majestát se ponížil k trpící duši vedle sebe. Rozum a chápání by chtěly děkovat Bohu dobře složenými slovy, ale nitro se jako pustit neodvažuje pozvednout k němu oči, potichu lépe děkuje, než je rozum toho schopen. Modlitba, která zná toto nebezpečí. Dábel ze závisti nad pokrokem duše, se pokouší škodit dvěma způsoby. Za prvé se pokouší otevřením

falešného potěšení vedoucím k pýše, tedy proti Bohu.

Ale duše zakotvená v modlitbě by měla rozlišit mezi radostí přicházející od Boha a napodobeninou od ďábla. Duše může odpovědět pokorou, ale poté přijde „vyprahlost“, nepokoj a rozčarování. Duše může odpovědět pokorou, nikoliv zvědavostí, nežádá si potěšení, odděluje se od všech druhů prožitků a chce jenom pomáhat Pánu nesením kříže. Poté ďábel odchází a velmi často už nepříjde.

Za druhé, přichází čas se zachránit před urážkami Bohu a duše chce tisíckrát raději trpět než spáchat hřích. Když přijde pokušení, je třeba se modlit a uvědomit si, že zde vše spěje ke konci a je nebe a peklo.

Pro dětskou a pokojnou duši je potřeba poslechnout Spasitelovu výzvu: „Kdo chce jít se mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne.“ (Mk, Marek 8:34). Tato pokušení odejdou a modlitba klidu je zřetelnější. Otcovský stav je vystřídán synovským strachem a nastoupí velká láska k Bohu.

Při těchto zkušenostech se Terezie v letech 1550 až 1555 dostala na třetí stupeň *vnitřní modlitby*, kdy voda z pramene nebo řeky občerstvuje zahradu duše. Je to začátek modlitby sjednocením (může to být nazvána částečným sjednocením na rozdíl od čtvrtého stupně). Zde Pán pomáhá zahradníkovi tak, že je sám takřka zahradníkem a dělá vše. Je zde mnohem víc radosti a potěšení duše. Duše takřka odumřela věcem tohoto světa a jejím zdrojem je Bůh. (Kapitola XVI. strana 117 ve své autobiografii).

Duše neví, co dělat, zda mluvit nebo být zticha, smát se nebo plakat. Je to nebeské bláznovství, v kterém je získána pravá moudrost. Jednoho dne po svatém přijímání jí to dal Pán vědět. Schopnosti už nemají moc mimo to, že se plně zaměstnávají Bohem.

Mnohokrát ji napadlo v této duchovní oblasti – například, že mučedníci takřka nic nedělali podle svého při mučení, duše pak ví dobře, že síla přichází odjinud. Její radost byla tak velká, že se jí zdálo, že duše opouštěla tělo. Jaká by to byla krásná smrt!

Božský zahradník dával v okamžiku víc duši, než mohla získat v minulých dvaceti letech. Ctnosti jsou větší než při modlitbě klidu. Duše ví, že než klid, přesto chápání a paměť jsou svobodné, takže mohou pracovat a konat skutky milosrdenství. Při modlitbě klidu se duše nechce hýbat a chce prožívat chvíle odpočinku jako Marie sestra Lazarova.

Při třetím stupni může být také jako Marta, takže může být činná i kontemplativní dohromady, může konat skutky milosrdenství, část duše ale ví, že lepší část duše je někde jinde.

Kolem čtyřicátého roku nebo těsně před ním se dostala na čtvrtý stupeň modlitby nejvýše, kam člověk může dojít – k modlitbě úplného spojení. Nemohla to přesně popsat, ale její duchovní vůdce jí přikazoval, aby o tom napsala pro pochopení dalších duší a ona poslechla. To jsou nejobtížnější pasáže jejich spisů k pochopení. Na čtvrtém stupni v předcházejících mutacích má dluhy zahradník, něco dělal, zde je v takové sféře a útěše, že si nepřeje vystoupit odsud. Zde se mi nemusí pociťovat, ale zastavit se bez pochopení, z čeho se raduje. Všechny smysly se zaměstnávají radostí tak, že nemohla dělat nic jiného navenek i uvnitř.

Když shrnovala, co popsala, slíbila říci to, co znala ze své vlastní, dlouhé zkušenosti a prosila Pána, aby jí pomáhal. Za prvé chtěla poslechnout svého duchovního rádce a za druhé chtěla duše povzbudit, aby si přály dostat tak velké dobro.

O TEREZII – PŘÁTELSTVÍ A PŘÍBUZNÍ

Nyní se vrátíme zase zpátky.

Vedla intenzivní duchovní život, ale také běžný život řeholnice. Měla zajímavá přátelství. Byla plna zájmu o svou mladší sestru Juanu, která žila 12 let po smrti otce v klášteře Vtělení, nebyla však řeholnicí. Povzbuzovala ji zvláště ve chvílích, kdy se dozvěděly roku 1546, že jsou vážně zraněni bratři Lorenzo, Antonio a Hernando v bitvě u Iñaquita v Ekvádoru. Antonio podlehl svým zraněním. Lorenzo se oženil s Juanou Fuentes y Espinosa a zaujímal význačné pozice: pokladník, radní a poradce starosty. Domů se vrátil jako vdovec se třemi dětmi v roce 1575. Zemřel v La Serna (Avila) v roce 1580.

V roce 1552 nebo 1553 Juana dostala nabídku k sňatku od avilského šlechtice Juana de Ovalle, ale ženich neměl žádný majetek, pocházel z nižší šlechty. Později dostal od otce část jeho majetku a sňatek se mohl uskutečnit.

V této době na Terezii měl největší vliv starší Don Francisco de Salcedo, kterého nazývala „svatý rytíř“ pro jeho učenost a hlubokou zbožnost. Navštěvoval mnoho let přednášky teologie na dominikánské koleji Svatého Tomáše v Avily. Po smrti své ženy Doni Mencía del Aguila v roce 1570 byl vysvěcen na kněze. Zemřel v roce 1580. Byl to příbuzný. Jeho ušlechtilost a láska k chudým z něj učinila známou postavu v Avile. Často navštěvoval Terezii a mluvil s ní o Božích věcech. Rozhovor s ním byl klidný a dělal dobře duši. Staral se o duchovní povznesení všech, se kterými se stýkal. Terezie ho považovala za prvního mezi velkými smrtelníky na cestě ke své spáse. Bylo štěstí pro Terezii, že měla v této době takového dobrého přítele. Na jejím vzestupu k vyšším formám modlitby přišla nová zkouška, jedna z nejhorších, které zažila. Přišlo pokušení, že považovala své mystické zkušenosti, o jejichž objektivní realitě nepochybovala, za působení ďábla, který ji svádí do pekla. Tato obava trvala několik týdnů a má spojitost se zvláštní událostí té doby ve Španělsku.

Čtyřicet let žila v klášteře františkánská jeptiška z Cordoby se skvělou pověstí jako svatá osoba a byly s ní spojené nadpřirozené jevy. Katolíci z celé země k ní přicházeli, aby prosili o modlitbu a odnášeli si předměty, kterých se dotkla. Také členové královské rodiny přicházeli. Kolovaly pověsti o dlouhých postech a nočních modlitbách této řeholnice. Nakonec dostala stigmata. Prý nejedla, jen požívala denně svatou hostii. Ale svatá Církev je opatrná při konečném posudku v těchto věcech – chce vyloučit hysterii nebo podvod. Inkvizice začala mít pochybnosti o této františkánské jeptišce Magdaleně de la Cruz (*1487 †1560). Až 1. ledna 1544 byla Magdalena de la Cruz náhle zachváčena výčitkami. Veřejně vyznala, že její svatost je předstíraná, její extáze klamné a její zázraky, že jsou výsledkem spolku s ďáblem. Vzala to do rukou inkvizice a celé Španělsko se této události zděsilo. Španělská inkvizice byla světským soudem, i když vedená kněžími, a vznikla díky nátlaku Ferdinanda II. Aragonského (*1452 †1516) a jeho ženy Isabely Kastilské (*1451 †1505) na papeže Sixta IX., který dal souhlas ke vzniku samostatné španělské inkvizice. Magdalena de la Cruz byla inkvizicí odsouzena k doživotnímu vězení v klášteře Andujár v Andalusii, aby se lidé uchránili a ona, aby v kajícnosti dožila. Zemřela jako dobrá křesťanka.

Doznala, že v libovůli předtím předstírala, že je katolička, ale byla přítom sektářkou Alumbrados, kteří byli tvořeni reformovanými františkány a jezuity. Sekta zastávala přímou komunikaci s Bohem bez prostřednictví Církve. Tvrdili, že jakmile dosáhli dokonalosti, zažívali vize Boha a mohli přímo komunikovat s Duchem Svatým.

Jakmile přijali „světlo“, byli nadáni nadlidskou inteligencí. Jejich heretická tvrzení měla za následek, že inkvizice proti nim v letech 1568, 1574 a 1623 vydala edikty. To byla sekta ohrožující Církev celá staletí. Později přijala název Ilumináti což je odvozeno z dvou slov *alumbrados* (španělského původu) a *ilumineés* (francouzského původu).

Král Filip II. vykázal sektu ze Španělska a ta se od roku 1775 uchytila prostřednictvím jezuity Adama Weishaupta¹⁹ v Bavorsku, již s názvem Ilumináti.

Podle španělské učebnice lze *Alumbrados* poznat podle odporu k řeholníkům a zpovědníkům. Jestliže je to žena, nenávidí manželství, vyhýbá se stykům s lidmi mimo vlastní sektáře. Jestliže jsou v kostele, mnoho jich padá na zem. Někteří křičí a vzdychají nebo se třesou jak posedlí.

Někteří se však přetvařují a vyvolávají zdání duchovních lidí. Nejednou Magdalena de la Cruz vyznala, že byla tajnou uctívačkou ďábla. Už od sedmi let ji navštěvoval ďábel v různých přestrojeních. Stigmata byla vyvolána ďáblem a i její posty byly často falešné.

Je neuvěřitelné, že někdo mohl podobně podezírat Terezii. Dělo se to však a už mezi lidmi se to proslýchalo. Bylo to zlé, ale Terezie se málo starala o pomluvy druhých. Nejhorší však byl pocit, že by lidé mohli mít pravdu. Na druhé straně cítila radost a sílu z Boha zvláště když se modlila. Sdělila své obavy svým přátelům. Co když jí klame ďábel?

Dokonce vzdělaný přítel Don Francisco Salcedo měl pochybnosti. Proto však pozval k pohovoru P. Gaspara Dazu, mistra v teologii. Dazu byl kazatelem v katedrále v Avile, odmítl návrh od biskupa na post kanovníka. On byl znám jako kazatel, který přivedl také mnoho hříšníků k obrácení. Zorganizoval také asociaci kněží, kteří společně konali skutky evangelijní dokonalosti a čistoty.

Terezie byla v jeho přítomnosti plachá, ale vše mu objasnila. On jí však nevyzpyčoval a omluvil se, že musí odejít pro zaneprázdněnost. Poradil jí jen, aby se vzdala všech nedokonalostí. Přesto to byl důležitý rozhovor. Nemusela zlepšit metody modlitby, protože byla plna přízně Boží, ale pochopila, že je začátečnice, pokud jde o ctnosti a umrtvování.

Don Francisco Salcedo ji však nepřestal povzbuzovat, což jí velmi pomáhalo. Nakonec však přišla rána. Don Francisco Salcedo přemýšlel a došel k názoru, že její chyby nejsou v souladu s božími pojmy takové přízně a že je to šálení ďáblem. Ještě však není plně v jeho moci. Musí mu vše podrobně vysvětlit o jejich mystických zážitcích. Terezie propukla v pláč. Jak lze plně vysvětlit tyto věci? Přemohla ji úzkost, dva nejsvětější muži v Avile pochybovali.

Co říci o mystické modlitbě? Nakonec našla, co hledala: knihu od Bernardina de Laredo: „*Výstup na horu Sion*“²⁰, kde bylo popsáno, co cítila. Předložila to oběma mužům. Má se vzdát *vnitřní modlitby*?

Byla to zkouška, jedna z mnohých.

Oba muži přečetli knihu a došli k názoru, že Terezii pokouší ďábel. Přivedou některého z jezuitů a vykoná generální zpověď. Jezuité jsou velmi zkušení v těchto věcech. Je prý ve velkém nebezpečí. Potřebuje někoho, kdo ji bude řídit.

¹⁹ Johann Adam Weishaupt (*1748 †1830) byl německý filozof a zakladatel řádu Iluminátů, tajné bavorské společnosti radikálních osvícenců.

²⁰ Bernardino de Laredo (*1482 †1540) františkánský reformátor, lékař a spisovatel, svým dílem „*Výstup na horu Sion*“ vydané 1535 a 1538 silně ovlivnil sv. Terezii a sv. Jana od Kříže.

Terezie byla tak vyděšená, že se zmožila jedině na pláč. V tomto stavu šla do oratoře a otevřela naslepo Písmo, kde v listě svatého Pavla stojí: „A proto ten, kdo si myslí, že stojí, ať si dá pozor, aby nepadl. Nepotkala Vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.“ (1 K, První list Korintským, 10:12-13). Terezie nabyla opět odvahy a žádala Dona Francisca Salcedo, aby přivedl jezuitu.

Čekala v agónii modlitby, naděje a obav. Jezuité vzbuzovali velký respekt. Jak by mohla najít obranná slova před jezuitou? To odráží nejen její pokoru, ale i skutečnou pověst, kterou jezuité získali. Nové společenství přišlo právě včas, aby čelilo zkorumpovanosti a rozkladu. Mluvilo se sice o reformě Církve, ale byl to nadlidský úkol.

Zakladatel – svatý Ignác z Loyoly začal s reformou v sobě. Při studiích na univerzitě v Paříži v roce 1528 nastoupil na kolej Montaigu. Zde sedm let studoval (v latině, protože neuměl francouzsky) a zároveň šířil své ideje a poskytoval studentům exercicie. Dával exercicie třem španělským studentům, kteří kvůli němu zásadně změnili svůj způsob života. Jejich začátky byly těžké, protože se na ně hledělo s podezřením. Zažili mnoho protivenství.

Metodou svatého Ignáce z Loyoly nebylo primárně útočit na zlořády nebo herezi, ale spíše kázat pravdu a dávat dobrý příklad. Svět je nepřijímal, ale dobré semeno rostlo. Nedůvěra španělského krále Karla V.²¹ se rozptýlila, když k jezuitům vstoupil František Borgia²². (Předtím jej v roce 1539 jmenoval vicekrálem Katalánie, ale obrat zapůsobilo setkání s Ignácem z Loyoly zakladatelem Tovaryšstva Ježíšova.) Tehdy v roce 1554 žilo téměř tisíc jezuitů ve dvanácti provinciích, které řídil svatý Ignác z Říma. Původně kázali a sloužili chudým a nemocným. Pak zakládali a učili ve školách a univerzitách. Byli výbornými misionáři i mimo Evropu.

První jezuita v Avile byl Miguel de Torres, který sem přišel na žádost prostých lidí, jako ten, kdo měl zprostředkovat spor mezi chudšími a bohatšími jeptiškami v klášteře Vtělení, což byl první kontakt svaté Terezie s jezuitou. Mělo to velký úspěch, lidé byli nadšeni a pozvali jezuitu, aby zde založili klášter. V té době však byl nedostatek kněží – jezuitů. Uskutečnilo se to až když Don Fernando Alvarez de Aquila, příbuzný manželky Dona Francisca Salcedo uvolnil jeden ze svých domů pro klášter. Sám vstoupil k jezuitům a o tři roky později se vrátil, aby klášter založil. V roce 1554 biskup uvolnil farnost Santo Gil k založení stejnojmenné jezuitské koleje.

Jezuité měli příznivce i nepřátele. Terezie jimi byla přitahována pro jejich pověst svatosti a dobra, které působili. Mnozí jim připisují velké zásluhy o eucharistickou zbožnost.

---

²¹ Karel V. Habsburský (*1500 †1558) byl prvním králem španělským (jako Carlos I., 1516 až 1556), římským králem (od 1519), císařem římským (1531 až 1556), vévodou burgundským (1506 až 1556) a arcivévodou rakouským (1519 až 1521). 23. srpna 1556 postoupil svému synu Filipovi II. španělský trůn a svému bratru Ferdinandovi císařskou hodnost. Díky novým držávám, které získalo Španělsko v Americe, mohl Karel V. prohlásit: „*Nad mojí říší Slunce nezapadá*“ (« *En mi imperio, no se pone nunca el sol.* ») Byl posledním císařem Svaté říše římské, jenž byl korunován papežem. Korunovace, kterou provedl Klement VII., neproběhla však již v Římě, jak bylo nezbytné ve středověku, ale v Bologni.

²² Svatý František Borgia, vlastním jménem Francisco de Borja y Aragon, (*1510 † 1572) byl katolický kněz, kardinál a člen jezuitského řádu; byl jedním z příkladných světců katolické reformy řeholních řádů 16. století a organizátor jihoamerických misí.

Od roku 1554 jezuité vedli mnoho duší v Avile. Jedna z nich byla Doña Guiomar de Ulloa, měla něco přes 28 let. Byla vdovou po Donu Františku Davilovi, pánu z Villatora. Pod záštitou jezuitů poznala v kostele Santo Gil Terezii.

Další byl Don Francisco Salcedo. Terezie k nim chtěla chodit ke zpovědi, ale mělo to dvě překážky. Jedna z nich byla pokora, necítila se toho hodna. Za druhé, v klášteře Vtělení měli zpovídat jen karmelitáni. Protože některé sestry jim nepřály, ve velké tajnosti se připravovala zpověď Terezie u jezuitů. Terezie mezitím psala seznam svých hříchů za celý život i požehnání, které ji přinášela modlitba. Nakonec v březnu 1554 přišel do kláštera muž v převlečení. O koho jde, věděly jen převorka sakristiánka a vrátná. Měly zachovat diskrétnost. To se ale nestalo, nakonec to věděl celý klášter.

Zdá se dnes jisté, že tím jezuitou byl P. Diego de Cetina (*1531 †1568). Jeho zjev mohl být pro Terezii šok. Nebyl to žádný slavný jezuita. Měl chatrné zdraví, nebyl mimořádně inteligentní, ale miloval breviář a rozjímavou modlitbu. Bylo mu jen 23 let. Studoval teologii v Salamance a byl jezuita jen tři roky. Když se mu Terezie svěřila se svým životem modlitby, řekl jí, že v tom nemá prsty ďábel, ale Bůh. Povzbudil ji, aby pokračovala v rozjímavé modlitbě a poradil jí, aby každý den rozjímala o křížové cestě a myslela na Krista v jeho lidské podobě. Uložil jí i cosi o umrtvování. Jeho nadřízený o něm později napsal do Říma: „Je to průměrný kazatel, zpovídá a nehodí se pro nic víc.“

Ale přece tento ubohý jezuita pro své zkušenosti s *vnitřní modlitbou* dokázal pochopit světici a dát jí správné rady, což se dosud nepodařilo mnoha jiným věhlasnějším zpovědníkům a duchovním vůdcům. Její úleva a vděčnost byla nesmírná. Vedl ji tak, že se změnila na jinou osobu. Jak velká věc je změnit duši. Patrně jí uložil sledovat část nebo celé Duchovní cvičení svatého Ignáce z Loyoly, které míří na postupné vedení duše blíže k Bohu, kompletně spoléhá na bohatství Krista. Každý den se měla modlit nad fází Kristova utrpení. Byla posílena a pomohl jí pochopit její stav. Začala se měnit mnoha způsoby, ačkoliv ji nijak nenutil. Tak to šlo takřka dva měsíce, dostala odvalu činit věci, které se zdály extrémními. Začala znovu milovat svaté Kristovo lidství. Její modlitba byla ještě svobodnější.

Dvacet let ji trápilo zvracení ráno i v noci a trpěla chronickou slabostí. Otec Cetinus našel diagnózu, kterou lékaři přehlédli. Řekl, že něco by ji nemělo umožňovat patrně Bůh jí poslal nemoci, protože nebude dost pokání, Bůh si přeje nějaké pokání. Prikázal jí umrtvování a to dost nepříjemné. Poslechla. Duše začala pociťovat každou její urážku Boha, ať byla sebemenší, nemohla se dříve usebrat, než ji odstranila. Její zdraví se poté zlepšilo. Ustalo ranní zvracení, večerní však zůstalo. O jaké umrtvování šlo? Údajně o kající roucho, košili z tvrdé žínice, které způsobovalo bolest. Bičovala se ne provazy ale kopřivami nebo svazkem klíčů. Jindy položila ostružiník na své lože a lehla si tam. Takhle překonávala nástrahy tělesnosti.

V květnu jezuita přinesl zprávu, že Otec František Borgia jako komisař svatého Ignáce z Loyoly otevírá domy jezuitů. Nyní přicházel do Avily formálně otevřít novou kolej Santo Gil. Starší lidé v Avile ho pamatovali jako mladého šlechtice v doprovodu císařovny a jejího syna a všichni byli zvědaví, jak se změnil. Přivítali ho velmi slavnostně, nic nechybělo, aby poctili muže, který se stal pokorným knězem, který odmítl stát se vicekrálem Katalánie a svým odříkavým způsobem odčinoval hříchy své rodiny. Byl výmluvný kazatel a dav byl nadšen, když ho slyšel v katedrále. Uprostřed vší práce v Avile vyslechl Otce Diego de Cetina a Dona Francisco de Salceda o Terezii, řeholnici v klášteře Vtělení. Nechtěl by ji vyslechnout a vyzpovídat ji? To se

stalo. Poté ji řekl, že ji vede Duch Boží a už by se tomu neměla bránit. Terezie se velmi utěšila a Don Francisco de Salceda také. Několik dní po odjezdu svatého jezuita vnitřní potíže Terezii opustily. Následovalo období klidu a štěstí, poslouchala Otce Diego de Cetinu. Když měla problém, se souhlasem nebo na návrh zpovědníka napsala svatému Františku Borgia a on ji vždy odpověděl. Žádný z dopisů se však nedochoval. Korespondence trvala 18 let až do jeho smrti.

K jejímu zármutku přeložili Otce Diego de Cetinu. Zpovídal ji necelé čtyři měsíce, ale pomohl ji dospět dál než uplynulých dvacet let. Byla smutná z jeho přeložení a nevěděla, zda ho někdo plnohodnotně nahradí. Když odešel z kláštera Vtělení, nastala těžkost, protože nechtěly cizího zpovědníka. Jezuité už neměli zpovídat v tomto klášteře a Terezie nesměla docházet do koleje svatého Gila. Vyřešila to tím, že když směla navštěvovat dům své příbuzné, byl do domu pozván jezuita. Asi to byl Otec Hernandez del Aguilera a poté další jezuita, než byl poslán na novou misii.

Další byl P. Juan de Pradanos, mladý jezuita, chápavý ale přísný, zdůraznil požadavky svého předchůdce Diega de Cetina a uložil Terezii strohou asketickou kázeň: že Terezie nesmí opomenout nic, aby uspokojila Boha, který ji zahrnoval svými milostmi. Potřeboval velkou obezřetnost a jemnocit, aby u ní dosáhl toho, aby obětovala „jistá přátelství“, na nichž lpěla. Otec Pradanos si vytkl za cíl odvrátit Terezii od všech světských záležitostí. Sama se už vzdala téměř všeho, čím se člověk těší v tomto světě. Zůstávalo také se zbavit konverzací s několika přáteli, kteří nejsou jmenováni. Otec Pradanos považoval za vyrušování také Doňu Guiomar de Ulloa a markýzu Diaz del Vivar.

Doňa Guiomar de Ulloa získala dovolení, aby u ní Terezie žila nějakou dobu, a to v létě 1559. Terezie zde měla větší soukromí a více prostoru pro kontemplaci než v klášteře Vtělení se 120 řeholicemi, některé z nich měly pramálo sympatií k Terezii. Navíc v domě Doni Guiomar de Ulloa žila šedesátiletá zbožná žena markýza Diaz del Vivar, která trávila denně hodně času před Nejsvětější svátostí. Terezie žila v tomto domě tři roky. Měla přístup ke svému duchovnímu vůdci. S Doňou Guiomar de Ulloa se Terezie viděla jen chvíli po obědě nebo po večeři. Tyto lidské svazky ji připravovaly o mlčení a samotu, byly ke škodě pravidelnosti.

Terezie se i nadále zajímala o rodinu. Také ji zajímal sňatek jejího bratra Lorenza v Ekvádoru. V Quitu se bohatě oženil. Quito se rozkládá v hlubokém údolí, v pozadí ohraničené Andským horským hřebenem, na kterém se ještě o něco výše vypínají sopky s bílou ledovcovou pokrývkou.

Ačkoliv se stále zajímala o příbuzné, přesto se teď dost oprostila od zbytečných rozmluv. Otec Juan de Pradanos jí řekl, že i malá překážka mezi duší a Bohem se nelíbí božskému Majestátu. Terezie namítala, že by bylo nevděčností, kdyby zanechala lidí, kteří jí prokázali tolik dobra.

Otec Juan de Pradanos ji poradil, aby všechno svěřila Bohu a aby se často modlila *Veni Creator*, modlitbu k Duchu svatému. A jednoho dne, když pronášela slova tohoto hymnu, upadla najednou do své první extáze a zaslechla Pánův hlas: „Nechci, aby ses nadále stýkala s lidmi, ale s anděly“. Terezie se velice bála. Když se probírala a viděla kolem sebe rozrušené spolusestry, bála se ještě víc. Bylo to poprvé, kdy dostala v duši od Boha tuto milost.

Po prvotním úleku přišla velká radost. Od tohoto okamžiku už nebyla schopna individuálního přátelství a lásky, a to ani s příbuzným nebo tím, kdo nebyl milovník Boha a Boží sluha. Poskytovala více v Boží službě. Například když Otec Pradanos vážně onemocněl se srdcem z přepracování, Terezie za něj prosila Boha. Později se

zotavoval v jednom z domů Doni Guiomar de Ulloa a obě ženy tam o něj pečovaly. V posledním ze tří let u Doni Guiomar de Ulloa zažila novou zkušenost. Zjistila, že Kristus ve svém lidství stál vedle ní po pravé straně na příkaz zpovědníka, to písemně popsala. Je to sebeanalýza. Zpovědník se ptal, zda Krista viděla. Neviděla svými očima, odpověděla. Jak ví, že to byl Kristus, ptal se zpovědník. Věděla to, usebrání duše bylo větší než u modlitby klidu a účinky byly veliké. Věděla to jasněji než pohledem očí. Není to jako přítomnost Boha často pociťovanou zvláště při modlitbě spojení nebo klidu. Kristus sám se mnohokrát při tom představil, že je to opravdu On. Nelze o tom pochybovat.

Při mši svaté na svátek obrácení svatého Pavla, Terezie si byla vědoma Krista stojícího vedle ní v jeho svatém lidství, vzkříšeného a ve velké kráse a majestátu.

Byla to totiž intelektuální, a ne imaginární vize a podle mistrů mystické teologie, jako byl Augustin a svatý Jan od Kříže²³, jde o vyšší typ. Terezie byla ve shodě se svatým Tomášem Akvinským²⁴. Podle něj tělesné vize náleží k očistnému stavu mystické zkušenosti, imaginární a může být klamná se obvykle dostavuje v osvětleném stavu a existuje, i když jen v představách intelektuální vize náleží k modlitbě spojené a jde rovnou k chápání. U Terezie šlo o tuto vizi, snažila se to pochopit opět porovnáním s vodou. Také vysvětlovala, jak slyšela Kristova slova. V domě Doni Guiomar de Ulloa v roce 1558 poprvé přijala zvláštní polibek rovný Probodnutí. Při vytržení procítila modlitbu, kterou porovnála s určitým druhem zranění, duši se zdá, že šíp probodává srdce. To způsobuje utrpení, ale je sladké a duše si přeje, aby to neskončilo.

Několikrát měla i vizi anděla. Byl nezemsky krásný a zářící. Podle ní patrně Cherubín²⁵. Měl v ruce dlouhou zlatou dýku a na konci z ocele byl malý oheň. Tím ji protkl několikrát srdce. Cítila duchovní, ne fyzickou bolest. Poté Terezie poznala velkou lásku k Bohu. Cítila štěstí. Pro skeptiky se zdá tento mystický zážitek neuvěřitelný! Ale po její smrti její srdce jevílo přesně známky těchto zranění. Srdce je neporušené po mnoha staletích a je uloženo v klášteře karmelitek v Alba de Tormes ve Španělsku, jak rozhodl papež Sixtus V., v roce 1589, sedm let po její smrti. Je to nejpozoruhodnější relikvie posledních staletí. Srdce svaté Terezie z těla mrtvé vyňali a uložili. Operaci vykonali lékaři. Chirurg Emanuel Sánchez popsal otvor v horní přední části srdce, který prozkoumal jako úzký, dlouhý a hluboký. Tvar otvoru dokazuje, že probodnutí způsobil mimořádně ostrý, špičatý a dlouhý nástroj. A uvnitř otvoru je možné rozeznat stopy ohně anebo spálení, které způsobil šíp anděla.

Vytržení Terezie byla teď častější. Spatřila Krista v hostii při mši svaté, upadala do extáze a levitovala. Když se tak stávalo v přítomnosti lidí, nebyla ráda, protože ji považovali za svatou. Ale Bohu se to líbilo jinak. Její tvář při těchto jevech zářila.

---

²³ Svatý Jan od Kříže (španělsky Juan de la Cruz), rodným jménem Juan de Yepes (*1542 †1591) kněz (vysvěcen 1567), mnich řádu karmelitánů, jehož dílo představuje vrchol španělské křesťanské mystiky.

²⁴ Svatý Tomáš Akvinský OP (*1225 †1274), latinsky Thomas Aquinas, krátce Aquinatus, Aquinata nebo jen Tomáš, také přізviskem Doctor angelicus (Andělský učitel), byl katolický filosof a teolog scholastické tradice. Jeho práce znamenala vrchol scholastiky. V římskokatolické církvi patří mezi 36 učitelů církve a platí za jednu z největších teologických autorit. Za svatého byl prohlášen roku 1323.

²⁵ Cherub (hebr. כרוב *Keruv*; pl. כרובים *Keruvim*, odtud řecká zkomolenina a následné nesprávné pojmenování *cherubín*) je druh nebeské bytosti, andělů, o nichž se zmiňuje Starý zákon a Zjevení svatého Jana.

V roce 1558 byl Otec Juan de Pradanos přeložen a zpovědníkem Terezie se stal Otec Baltazar Alvarez²⁶ – tehdy 24 letý. Zpovědníkem Terezie byl šest roků. Byl velmi nadaný a pokročilý ve *vnitřní modlitbě*. Umrtoval se velmi. I starší jezuité ho žádali o radu. Rozuměl lidské duši. Jako předchůdci věřil, že Terezie dostává vytržení a vize od Boha. Slyšel, že Terezie v roce 1557 po druhé mluvila s Františkem Borgiou, který potvrdil hodnověrnost všech těchto věcí.

Terezii obtěžoval ďábel v této době s nebývalou silou. V předvečer svátku všech Svatých, když se modlila za duše v očištcí, sedl si ďábel na její breviář a nechtěl se hnout, dokud ho nepostříkala svěcenou vodou.

Poté viděla mnoho duší opouštět očištec. Jindy ji bil, někdy u toho byli i jiní lidé. Použila svěcenou vodu.

Otec Baltazar Alvarez neměl lehkou pozici. Zpovídala se často. Lidé si začali vyprávět o Terezii povzbudivé a nepovzbudivé věci. Pět nebo šest lidí včetně nejdražších přátel Terezie např. Dona Francisca Salceda začalo pochybovat a myslet si, že mimořádnosti působí ďábel. Chtěli exorcistu. Doña Guiomar de Ulloa však stála při Terezii. Část populace Avily byla také zneklidněna. Je to pochopitelné, když uvážíme situaci v roce 1559, kdy španělský lid žil v obavách a strachu. Král Filip II. chtěl být největším mocnářem Evropy, ale nějak se mu to nedařilo. V zemi začal bujet luteranismus, takže opět posílil Inkvizici. A ta jednala. Poslala nějaké prominentní luterány na hranici. Spolehlivě to nelze zdokumentovat, ale rázná nařízení politika Filipa II. uchránila zemi od rozvratu.

Obavy obyvatel se dotkly i Terezie. Nedávno ji někteří srovnávali s Magdalenou de la Cruz stoupenkyní Alumbrados. Nyní ji zase někteří podezřívají s luteranismu. V Avile se i význační lidé ptali, zda nenastal čas, aby se Inkvizice podívala do domácnosti Doni Guiomar de Ulloa a do kláštera Vtělení. Terezii podezřívají i ti, kterým dříve věřila a pomáhala. Dokonce některé spolusestry ji pomlouvaly.

V situaci, tedy ji mnozí opustili a pomlouvali a kdy začala pochybovat o sobě, byl jedinou oporou její zpovědník. Psal se rok 1559 a byl to rok její největší zkoušky. Zpovědník ji podporoval, ale když se nálady lidí kvůli ní obracely – měla se podrobit generální zpovědi, ale ne za mřížkou kláštera, nýbrž klečící před ním, aby mohl kontrolovat i výraz její tváře.

Terezii tyto zkoušky bolely a uvažovala i o jiném zpovědníkovi, ale nakonec byla vděčná. Ve stejné zkoušce mysli byl nakonec i tento zpovědník, začal pochybovat i on. (V roce 1590 první životopisec Terezie Francisco de Ribera²⁷ ukázal haldu knih, které přečetl, aby pochopil Terezii. Kladl tomu velký význam).

Terezie pochopila, že její zpovědník je nástroj Boží a řídila se jeho radami i poté, co byl přeložen. Zpovědník konzultoval její mystické stavy se znalci. Chtěl, aby byla dokonalá a vyptával se jí a zase se radil. Odpovídala a zdálo se jim, že má malou pokoru a chce se zdát být moudrou. Přišlo to do stádia, kdy se zdálo, že nevydrží jedno podezřívavé slovo. Zpovědník ji dokonce přikázal tři dny nepřijímat Eucharistii. Zdálo se jí, že ji Bůh opustil, byla to duchovní noc. Ale po nějakém čase zase k ní Ježíš promluvil: „Neměj strach, dnes, protože jsem a neopustím tě, neměj strach.“

---

²⁶ Balthazar Alvarez (*1533 †1580). Pocházel ze šlechtické rodiny. Byl španělský katolický mystik a zpovědník svaté Terezie z Avily.

²⁷ Francisco Ribera de Villacastin (*1537 †1591) byl španělský doktor teologie, známý jako „Otec Ribera“, první životopisec svaté Terezie z Avily.

Neznamenalo to však konec zkoušek. Otec Baltazar Alvarez někdy na čas musel opustit Avilu, a tak šla k jinému zpovědníkovi. Ten ji jako umrtvování nařídil vypít nějaký kal.

Přišlo období velkých duchovních radostí a přízní. Dva a půl roku patřila na Ježíšovu krásu a on promlouval nádhernými slovy. Bylo to v době extází a vytržení.

Musela poslechnout a Krista uvítat jak d'ábla poslušnost jí byla nadevšechno.

Zpovědník měl stále obavy. Jednou Krista přivítala podáním kříže. Nesl ho a vrátil. K jejímu překvapení se na krucifixu objevily čtyři překrásné kameny. Něco podobného nemělo v Církvi precedens. Tento kříž věnovala své sestře Juaně. Poté ho dostala vévodkyně z Alby a pak karmelitáni z Valladolidu. Během pronásledování v roce 1885 se ztratil.

Začátkem roku 1560 překonala strach z oklamání d'áblem, ten jakoby se teď bál spíše jí. Byla prostá od strachu, ale pronásledování mělo pokračovat.

Jezuité byli sice výbornými zpovědníky Terezie, ale přece jen to nebyl kontemplativní řád a ona potřebovala v tomto stádiu dvě věci: ujištění kontemplativního člověka a schválení mužů, kteří znali dokonale scholastickou filozofii a teologii – a to byli dominikáni. Tohoto kontemplativce našla v Pedrovi z Alcantary²⁸, který přišel do Avily v srpnu 1560, jako komisař františkánského řádu k vizitaci. Navracel se k velké přísnosti řehole svatého Františka se schválením papeže. Jeho premiantkou se stala Doña Guiomar de Ulloa. Ta si řekla, že tento muž by mohl dát mír duši Terezie a odstranit skrupule Otce Baltazara Alvareze a přátel. Doña Guiomar de Ulloa si vyžádala povolení novicmistra karmelitánů, že smí mít Terezii u sebe doma osm dní, kde by se mohla setkat se světcem. Pedro z Alcantary hned pochopil, koho má před sebou. Řekl jí také o umrtvování – to praktikoval. Spal jen hodinu a půl denně, a to v sedě. Jeho chudoba byla nesmírná a posty obrovské.

Pochopil Terezii a dal jí rady. Řekl, že nejvíc v životě zkusil od určitých lidí. Proto také Terezii politoval.

Vyhledal Otce Baltazara Alvareze a řekl mu, že Terezie má víze od Boha. Mladý jezuita byl rád a pocítil úlevu.

Také Terezie měla radost, ale brzy přišly chmury a pochybnosti. Dva nebo tři týdny ji d'ábel trápil pomyslením, jak špatná je. Nejhorší je, když přijde najednou utrpení duše i těla zároveň. Pokračovala v dobrých skutcích a zaslechla hlas Krista: „Nezneklidňuj se, neměj obavy.“ Bylo to jako slunce prozařující mezi mraky. Hledala také teologickou jistotu. Našla ji u převora kláštera dominikánů. Ten pověřil nejlepšího teologa řádu P. Pedra Ibañeze a ten napsal o Terezii zprávu o 33 bodech. Dost ji chválil a napsal: „Nemohu než ji považovat za svatou.“ Vyptal se jí a vyšla vítězně. Terezie se teď mohla cítit v bezpečí. Novou zprávu o něco později napsal jezuita Otec Francisco Ribera, její první životopisec.

Přesto měla vizi pekla a bylo jí ukázáno, kam by mohla přijít, kdyby sešla z Boží cesty. Bylo to strašné. Nic, co dříve četla o pekle, se nemohlo porovnat s tímto zážitkem. Všechny bolesti na tomto světě jsou ničím ve srovnání s mukami v pekle. Víze pekla pro ni měla význam, protože ji zbavila strachu ze zkoušek v tomto světě. Měla bolest z toho, že mnoho duší jde do pekla. Kristus měl mnoho nepřátel a bylo třeba Církve bránit. Modlila se tedy za katolické kazatele, aby vytrvali v tomto

---

²⁸ Svatý Pedro (Petr) z Alcantary OFM, rodným jménem Juan Garavito (*1499, † 1562)

byl španělský františkánský mnich. Žil velice asketickým životem. Založil 12 klášterů přísné řeholní kázně, v 17. století byl prohlášen za svatého.

nátlaku. Trpěla i fyzicky, když se dozvěděla, jak němečtí a francouzští protestanti ničí kláštery.

Zdálo se jí, že dokonalá karmelitka – má žít takovým způsobem jako zakladatelé řádu. Klášter Vtělení nedosahoval těchto kvalit. Bylo tu 180 řeholnic, ale jen málo z nich žilo kontemplativním životem, největší překážka byly časté návštěvy do světa i těch příchozí ze světa. Ale je to zvláštní, že právě bez těchto návštěv by nepovstala myšlenka na obnovu řádu. Ona sama teď přijímala návštěvy ze světa jen těch, kteří usilovali o *vnitřní modlitbu*.

Jednou z nich byla Maria de Ocampo, dcera bratra Terezie Diega. Když jí bylo pět let, setkala se s rodinou Terezie a ta rozhodla, že by dítě mohlo být vychováno v klášteře Vtělení. Otec tehdy odmítl. Ale když jí bylo sedmnáct, otec už měl mnoho dalších dcer z druhého manželství. To byl rok 1559. Maria se chtěla stát řeholnicí. Byla chovankou v klášteře Vtělení. Terezie si vyprosila, aby jí dívku svěřili. Vzala ji do své cely a vychovávala ji na místě své sestry Juany de Cepeda Ahumada Dávila. Juana zde žila deset let. Vyšla odtud, aby si vzala Juana de Ovalle. Bylo to ale děvče dost světské se zájmem o rozptýlení a zábavu. Její zájem o řeholní život opadl. Nicméně Maria často pobývala v klášteře Vtělení, kde se Terezie snažila ji vychovávat. Maria byla v malé skupině, která se jednoho večera shromáždila v cele Terezie, aby se hovořilo o Bohu. Terezie ukazovala, jak je těžké oddávat se kontemplaci v tak velkém klášteře. Maria řekla v žertu, že by se to mělo reformovat. Ostatní se přidali a diskutovalo se o tom. Terezie nic neřekla, ale myslela si: „Proč ne?“ Uvážili i překážky, hlavně nedostatek peněz. Marie nabídla svůj skromný majetek. Mezitím přišla Doña Guiomar de Ulloa a byla ovšem informována. Nadchla se a řekla: „Zakládejte. Já vám pomohu.“ Terezie to uzavřela tím, že se budou modlit a pokusí se zjistit, co je Boží vůle.

ZALOŽENÍ NOVÉHO KLÁŠTERA SVATÉHO JOSEFA

Jak šly dny, nabývala přesvědčení, že Pán chce nové kláštery s původními pravidly. Nakonec jí Ježíš řekl, že si to přeje, dá novým klášterům požehnání a bude je chránit. Má to oznámit svému zpovědníkovi a nepřeje si, aby tomu bránil. Terezie si byla jistá, že to opravdu mluví Ježíš. Otec Baltazar Alvarez neřekl, že má plán opustit, ale má o tom promluvit s provinciálem. Ten to schválil. Také Pedro z Alcantary se vyjádřil příznivě.

Terezie a přátelé byli šťastni, ale měla přijít bouře. Obyvatelé Avily se o všem dozvěděli a začali ji pomlouvat. Vůbec se jim nelíbil nápad s novým klášterem. Ježíš jí však povzbuzoval a řekl, že přijdou ještě větší komplikace a Terezie má čelit všemu s odvahou. Terezie byla chráněna jako řeholnice, ale vztek lidí se vyléval na přímluvkyni Doňu Guiomar de Ulloa. Dokonce zpovědník jí odmítl dát rozřešení, protože prý způsobila skandál.

Přátelé Terezie se rozhodli hledat pomoc u převora dominikánů. Provinciál dominikánů P. Pedro Ibañez vše pozorně vyslechl a řekl, že dá odpověď do osmi dnů. Provinciál od začátku pochyboval, ale jako muž Boží chtěl vše promeditovat před Pánem. Za osm dní však změnil názor a byl pro, navzdory nepřátelství lidí z Avily. Řekl, že Terezie má začít co nejdříve.

Doña Guiomar de Ulloa našla vhodný malý dům v Avile. Byl tak malý, že jen Terezie myslela, že je vhodný pro klášter. V této chvíli zasáhl provinciál karmelitánů P. Gregoria Fernandez a odvolal svůj souhlas. Řeholnice z kláštera Vtělení byly

znechucené, že Terezii nestačí život v jejich klášteře. Některé chtěly dokonce Terezii uvěznit. Terezie čekala na další ránu. Přišla brzy. Byl to dopis od Otce Baltazara Alvareze. Na popud svého rektora P. Dionisia Vazqueze nařídil Terezii, aby se tímto záměrem přestala zabývat. Napsal jí doslova: „Jednou poznáte, že jste si to všechno vyfantazírovala.“ P. Dionisia Vazquez patřil k 27 významným jezuitům, kteří intrikovali a chtěli změnit řád podle svého pokřiveného názoru. Chtěli, aby se jezuité stali nástrojem španělského krále. Pomalu rozleptávali řád. Otec Vazquez řídil tuto skupinu. Byl to velmi nadaný člověk. Nakonec musela být celá tato skupina vyloučena z řádu. Ale teď ještě to vše nebylo tak zřejmé a Vazquez byl představený v Avile.

Ale provinciál dominikánů P. Pedro Ibañez zůstal na straně Terezie a rozhodl se jednat. Zažádal u papeže o vydání oprávnění založit klášter podle prvotní karmelské řehole.

V tu chvíli ďábel rozšířil mezi lidmi pověst, že měla Terezie nějaké zjevení o založení kláštera. To bylo nebezpečné, protože se mohla toho chopit inkvizice.

Přátelé ji varovali, ale ona se smála, neměla strach z inkvizice, protože vždy stála stoprocentně v souladu s učením Církve.

Uplynulo pět nebo šest měsíců, mlčela, modlila se, postila a konala všechny povinnosti v klášteře Vtělení. Poté se sama zeptala zpovědníka Otce Baltazara Alvareze, ten však stále nebyl nakloněn novému založení kláštera.

Přišla však změna, představený jezuitů P. Dionisia Vazquez byl odvolán a na jeho místo přišel P. Gaspar de Salazar.

Ten se brzy začal zajímat o Terezii a byla dohodnuta její zpověď. To bylo patrně začátkem května 1561. Ukázalo se, že Otec Gaspar Salazar je úžasný kněz, plný pochopení a hned věděl, kde je pravda. Ovlivnil i Otce Baltazara Alvareze, aby změnil svůj přístup. Otec Baltazar Alvarez však trochu váhal o Terezii.

Poté Ježíš urgoval u Terezie založení nového kláštera a ukázal Otcí Baltazaru Alvarezovi, ať se pomodlí určitou část 91. Žalmu. Tento učinil a byl rázem zbaven všech pochybností. Začal spolupracovat s Terezii na novém díle.

Byly tu však stále překážky. Proti se stavěl provinciál karmelitánů P. Gregoria Fernandez a většina řeholnic z kláštera Vtělení. Přišlo sice od papeže oprávnění založit klášter podle prvotní karmelské řehole, ale nebylo tam uvedené, komu by měl klášter být podřízen, zda biskupovi nebo provinciálovi. Bylo jasné, že zakládání se musí organizovat později a neprotivit se poslušnosti. Terezie měla plán. V srpnu 1561 sestra Terezie Juana de Cepeda Ahumada Dávila a její manžel Juan de Ovalle opouštějí Albu de Tormes a vracejí se do Avily. Malý domek zakoupený jménem Terezie švagra se měl stát novým klášterem svatého Josefa v Avile. Nastala úprava budoucí kaple v přízemí a zřízení třinácti cel s příslušenstvím pro nové řeholnice. Domek stál na severu Avily v lidové čtvrti svatého Rocha. Terezie pak mohla často docházet, aniž by vzbudila pozornost. Terezie postupně navrhla, jak se dům má přestavět na klášter. Ježíš a svatý Josef ji ubezpečili, že peníze na to dostane. Sestra Juana byla v posledním měsíci těhotenství, když se stěhovala. Byla to statečná žena a nestěžovala si. Při stavebních úpravách se zřítla jedna zed'. Vše dobře dopadlo. Terezie se modlí a jedná.

Terezie září božskou láskou v domácnosti své sestry. Sestra s manželem přišli do Avily, když otec našel jednoho dne svého syna, malého Dona Gonzala ležet ztuhlého bez známek života. Obával se, že dítě je mrtvé. Odnosl ho k Terezii. Terezie zvedla svůj závoj a sklonila se k ústům dítěte. V duchu volala k Bohu, aby ji vyslyšel. Za chvíli dítě ožilo a položilo ji ručky na tvář. Dítě bylo zesláblé, špatně stálo na nohou.

Ale záhy se mu vrátila dětská hravost, běhalo a vracelo se ke své tetě, kterou radostně objímalo. Byl to zázrak.

Po několika dnech od této události Juana porodila druhého syna, byl pokřtěn jako Josef, protože sv. Josef byl vybrán za patrona tohoto domu, budoucího kláštera. Dítě však po třech týdnech zemřelo. Terezie řekla rodičům, aby se radovali, protože viděla, jak andělé nesou duši dítěte do nebe.

Práce pokračovaly, ale peníze byly vyčerpány. Terezie si stěžovala Pánu, že ji ukládá nemožné věci. Co se dá udělat bez peněz?

Došly peníze a Doña Guiomar de Ulloa chtěla zanechat díla, ale Terezie ji přemluvila. Doña Guiomar de Ulloa požádala o pomoc svou matku. Ta neodmítla a poslala třicet dukátů.

Některá nejpozoruhodnější vytržení a vize se udála od půlky léta do Vánoc 1561.

Jednak se jí zjevila svatá Klára²⁹ a ubezpečila ji, že bude pomáhat. Při mši svaté při slavnosti Nanebevzetí Panny Marie u dominikánů měla vytržení. Panna Maria ji oblékla do bílých šatů nebývalé krásy. Na krk jí vložila zlatý řetěz s křížkem. Řekla, že je potěšena, že se Terezie obrací na svatého Josefa. Toho Terezie rovněž viděla, i když ne tak zřetelně. Dílo se dařilo. Panna Marie byla mladá a krásná, plná radosti. Poté ji andělé doprovázeli do nebe.

Třicet dukátů bylo brzy utraceno. V tom přišli dva kupci z Ekvádoru a přinesli od bratra Lorenza z Qiyutu zlatou medaili a velkou sumu peněz.

Lidé si začali všímat dění v tomto domě a odhalili pravdu. Vypukla zase kampaň proti Terezii, která slyšela při mši svaté kázání proti sobě, kde ji kněz označil jako notorickou hříšnici a ničitelku Církve. Ona se tomu smála, ale k smíchu to moc nebylo.

Brzy přišel dopis od provinciála P. Gaspara de Salazara, který jí nařídil odstěhovat se do Toleda do paláce šlechtičny Doni Luisy de la Cerda, dcery druhého vévody de Medinacelli, kde pobývala půl roku. Tato žena žila v hluboké depresi po smrti svého muže Dona Antonio Ariasa Pardo de Saavedra, maršála Kastilie a jednoho z nejbohatších mužů Španělska. Terezie ji měla utěšovat. Někteří přátelé ji radili, ať s cestou do Toleda posečká, ale Pán jí řekl, že má odjet hned, nepoškodí to její dílo. Doprovázela jí starší spolusestra. Cesta byla dlouhá a velice obtížná. Trvalo to tři nebo čtyři dny. Terezie nic nenapsala o této cestě, jen že poslechla a to s váhavostí a jen ji těšilo, že v Toledu jsou i jezuité. Obě řeholnice byly ubytovány skromně v tiché části luxusního paláce.

Druhý den Doña Luisa de la Cerda vyprávěla o svém zármutku. Zemřel manžel i pět z jejich sedmi dětí. Byla v hluboké melancholii. Její manžel Antonio Ares Pardo de Saavedra, maršál Kastilie a synovec kardinála z Toleda Pardo de Tavera, zemřel v roce 1561. Doña Luisa de la Cerda byla dcerou druhého vévody z rodu Medinaceli, Juana de la Cerda z Toleda.

Do paláce přicházely návštěvy z přední španělské šlechty, i když královský dvůr už byl přeložen z Toleda do Madridu. Přesto tu řada šlechticů a šlechtičen měla své paláce. Život u dvora šlechtické domácnosti byl pro Terezii přítěží a nudou. Přesto měla dost svobody a možností se hodně modlit. Otravovalo ji, že ji služebníci skrytě pozorovali klíčovou dírkou a domácnost šlechtičny o ní mluvila jako o světici. Doña Luisa de la Cerda byla Terezii nadšená a měla ji ráda.

---

²⁹ Svatá Klára (*1194 † 1253), byla významná italská řeholnice, zakladatelka řádu chudých paní od svatého Damiana v Assisi, nazývaných podle ní klarisky. Je uctívána jako první světice velmi přísného kontemplativního řádu klarisek.

Ačkoliv i zde byly zkoušky a závist některých lidí, Ježíš byl spokojen, že se život lidí v paláci mravně a duchovně lepší.

Celých šest měsíců zde prožitých bylo požehnáním pro Terezii i obyvatele paláce i ty, kdo přicházeli na návštěvu.

Terezie v Toledu strávila hodně času v mnoha kostelech. Chodila také do kolejí jezuitů, kde ji zpovídal a vedl rektor Otec Pedro Domenech, vzdělaný a svatý muž. Jiní jezuité duchovně vedli členy domácnosti šlechtičny. Pozoruhodná byla dívka, čtrnáctiletá Maria de Salazar, která byla tak uchvácená Terezií, že ji chtěla následovat a možná jí bylo přislíbeno místo v novém klášteře, bude-li založen.

V dominikánském kostele Terezie potkala dominikánského kněze, který jí kdysi pomohl. Terezie neuvedla jeho jméno, ale asi to byl P. Vincent Barron, který zaopatřil svátostmi jejího otce a povzbudil ji k *vnitřní modlitbě*. Nyní byl v duchovní krizi, ne že by byl laxní a neplnil povinnosti, ale byl v zajetí rutiny a nezaznamenal pokrok v modlitbě. Terezie za něj úpěnlivě prosila Boha, zdálo se, že ji z počátku neslyší, ale pak ji sdělil poselství, které Terezie napsala a dala knězi. Účinek byl úžasný. Prohluboval modlitbu a stal se z něj jiný člověk. Terezie poznamenala, že někdy Bůh dá duši víc za rok kontempace než jiným za dvacet let.

V jedné vizi viděla nesmírná dobrota, která ve svém řádu vykonají. Jak Otec rektor jezuitů, tak tento dominikán, který vyznal pokrok v krátkém čase. Zlepšilo se i jeho zdraví a mohl konat i umrtvování. Nesl kříž, když osoba, které pomohl, ho těžce pomluvila, snášel to s mírností.

Terezie zjistila, že pobyt v Toledu ji viditelně posílil. Také mohla přemýšlet, zda nový klášter bude žít v absolutní chudobě, nebo si bude žádat od přítomných do řádu věno. Svatý Pedro z Alcantary ji napsal, že má spoléhat na Boha a odmítat věno. Její přátelé však jí radili, že nemá být příliš idealistická. Terezie váhala. Bůh jí nedal na to odpověď.

Zlom přišel, když jí navštívila Maria od Ježíše na jaře 1562. Také chtěla založit klášter, v němž by se zachovala prvotní řehole a má oprávnění založit klášter od papeže Pavla IV. Proдалa dědictví a s dvěma karmelitkami se vydala pěšky z Granady do Říma. Šla bosa. V Římě padla na kolena před papežem Pavlem IV. Ten se podíval na její vzezření a řekl: „Statečná žena, ať se stane, co si přeješ!“ Poslal ji do kláštera karmelitek v Mantově, patrně jediného, kde se ještě zachovávala přísná řehole starobylých tradic v oblečení, ve způsobu života, v řeholi a stanovách. A Doña Leonor de Mascarenhas, bývalá králova vychovatelka, jí dala v Alcalá de Henares dům, aby tam založila klášter De la Imagen. Když se zamýšlela co dál, dozvěděla se o Terezii, že má podobný plán a vydala se za ní. Patnáct dní sedávala v paláci Doni Luisy de la Carda a diskutovala s Terezií. Také ji seznámila s prvotní řeholí, tam je stanoveno, že klášter nemá žít z věna. Poté Terezie ještě váhala. V této chvíli se v Toledu objevil svatý Pedro z Alcantary. Je jisté, že to přispělo ke konečnému přiklonění se k chudobě.

Její mise v Toledu byla u konce. Hodně jí pomohla modlitba a také poznání, že bohatství nevede ke štěstí a jak jsou prastará Kristova slova: „Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské.“ (Mt, Matouš 5:3).

Dříve jí dělalo dobře, když lidé o ní mluvili příznivě. Nyní to pro ni nic neznamenalo. Učednická léta byla za ní, nyní mohla začít budovat. Navštívil ji Juan, manžel její sestry Juany a řekl jí, aby se vrátila do Avily, on s rodinou že chce být v Alba de Tormes. Co měla dělat? Do Avily se jí moc nechtělo, měly být volby v klášteře Vtělení a její povinností bylo volit. Znepokojilo ji, že její přátelé ji

navrhovali za kandidátku na post představené. Provinciál ji uvolnil z Toleda, protože nenařídil, kam má jít, váhala. Ježíš ji však nařídil se vrátit. Bude ji čekat kříž. Její klášter nemá přijímat věno.

Když přišel okamžik zakončení, pocity Terezie byly smíšené. Cítila lítost k Doni Luise de la Cerda, která neskrývala svou ubohost. Věděla, že bude postrádat zpovědníka Otce Pedro Domecha. Nebyla ještě zcela produchovnělá a tak cítila úzkost z Kříže, který ji čekal. Zároveň se těšila z podílu na Kristově kříži.

Cesta do Avily byla vyčerpávající. Když dorazily, přišel posel s dopisem od Doni Guiomar de Ulloa. Bylo to svolení papeže o založení nového kláštera. Terezie byla v klášteře Vtělení a ponořila se do zaběhnutého života. Dokument nic neříkal o původní řeholi nebo o absolutní chudobě bez věna. Biskup z Avily Don Alvaro de Mendoza řekl to, že jestliže klášter nebude mít žádný příjem, nechce s tím mít nic společného. Biskup byl člověk, který zřídka nečinil svá rozhodnutí. Jedinou nadějí byla pomoc svatého Pedra z Alcantary, který byl zrovna v Avile. Když světec poprvé viděl budovu budoucího kláštera, řekl: „Je to jako malá stáj v Betlémě.“ Napsal hned biskupovi dopis, ve kterém se přimlouval za celou záležitost. Aristokratický biskup se necítil na to, aby povolil klášter přátel Terezie, jak žádal v dopise světec. Odešel na své letní sídlo v El Tiemblo blízko Avily a prostě na tuto věc zapomněl. Světec se však nemínil vzdát. Jakmile se trochu uzdravil, usedl na mulu a vydal se za biskupem. Jeho zjev podobající se spíše kostlivci než člověku, pohnul biskupa. Světec mluvil přesvědčivě a biskup slíbil, že po návratu do Avily promluví s Terezií.

Onemocněl manžel její sestry Juan de Ovalle. Terezie přichází z kláštera Vtělení, aby ho ošetřovala. Terezie si prohlédla budoucí klášter a stavební úpravy. Už by to šlo žít podle řehole. Byla tu teď místa pro pět řeholnic. Prvními měly být chudé dívky a ženy, všechny byly sirotky, žádná neměla věno. Terezie pro ně ušila hábity.

Chtěl se s ní setkat Pedro z Alcantary, aby prohodili taktiku pro jednání s biskupem. To se uskutečnilo.

Terezie byla pravděpodobně už zase v klášteře Vtělení, kdy její příbuzná Doña Maria Cimbron byla zvolena převorkou. Nedlouho poté navštívil Terezii biskup Don Alvaro de Mendoza v doprovodu Pedra z Alcantary. Biskup byl Terezií unesen. Slíbil, že nový klášter vezme pod svou ochranu a jurisdikci. Od této chvíle to byl loajální přítel až do své smrti a žádal, aby měl hrob vedle toho s Terezií. Otec Pedro z Alcantary vykonal svůj poslední velký úkol. Zemřel v roce 1562 v Arenas de San Pedro (Avila). Terezie ho vidí „vstoupit do nebe“.

Rozhodla se založit klášter na svátek svatého Bartoloměje, jednoho z dvanácti Ježíšových apoštolů a doufala i v pomoc tohoto světce, který byl zvláště ceněn za svou pomoc proti působení ďábla.

Terezie konala poslední přípravy, podrobně vysvětlovala budoucím novickám, do čeho jdou.

Původní řehole Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské daná svatým Albertem Jeruzalémským³⁰ byla jedna z nejpřísnějších. To byla také doba zpočátku františkánů a dominikánů. Řehole byla později upravená a potvrzená roku 1247 papežem Inocencem IV.

Terezie se chtěla držet řehole svatého Alberta a chtěla odstranit všechny kompromisy. Nový klášter Řád bosých karmelitek neměl být rušen světem. Tento

---

³⁰ Svatý Albert Jeruzalémský (*1149 †1214) je světec katolické církve a biskup. Kolem roku 1208 až 1209 napsal Albert karmelitánům „pravidlo života“ – řeholi, kterou adresoval, převorovi na Karmelu, a „ostatním poustevníkům, kteří pod jeho vedením přebývají u pramene na hoře Karmel“.

postoj vysvětluje, proč spisy svaté Terezie obsahují tak málo informací o současných poměrech zmítaných převratnými událostmi. Chtěla mít v klášteře 13 nebo 15 sester, později k tomu přidala tři další ženy, aby konaly povinnosti, které by mohly rušit řeholnice od kontemplace. Za žádnou cenu nechtěla ženy – melancholicky. Považovala si intelligence. Přijetí do jejího kláštera měla předcházet dostatečná zkušební doba.

Bylo ještě ráno 24. srpna, kdy se shromáždila v klášteře malá armáda reformy. Kromě novicek a Terezie tu bylo několik jejich přátel. Právník, klerik a sekulární kněz Gaspar Daza přijal adeptky do řádu z pověření biskupa. Následovala mše svatá a uložení Nejsvětější svátosti do svatostánku. Byl to vítězný okamžik pro Terezii, padla na kolena a čtyři hodiny setrvala v modlitbě.

Bylo takřka poledne, kdy Terezie zase procitla do pozemské reality. Začaly ji trápit pochybnosti, zda nebyla neposlušná, když jednala bez souhlasu provinciála. Jak uživí ty čtyři novicky? Vydrží všechny tu přísnost? Všechny vize a útěchy od Pána ustupovaly Terezii, později posuzovala spíš své pocity než stav věcí. Terezie zažívala jeden z nejstrašnějších ataků. Ale Pán ji nenechal dlouho trpět a řekl, že pochybnosti byly od ďábla. Zase byla posílena a šťastná a schopna trpět. Utrpení přišlo. Lidé z Avily se dozvěděli o otevření nového kláštera a bouřili se, protože prý finančně to město neutáhne. Žádali okamžitě zrušení kláštera. Představení kláštera Vtělení hned k sobě povolali Terezii. Ta poslechla, ale ještě místo sebe ustrojila představenou nejstarší Ursulu de la Santos.

Řeholnice v klášteře Vtělení ale pomlouvaly Terezii, že novým klášterem neuznala jejich způsob života. Převorka kláštera Vtělení Doña Maria Cimbron vyslechla klidně Terezii a poslala pro provinciála. Převorka neposlechla spolusestry, aby Terezie byla uvězněna a nabídla ji dobrou večeři, jediné jídlo toho dne. Když dorazil provinciál, vyslechl Terezii v přítomnosti všech 180 řeholnic. Byl podrážděný, protože cítil, že ho obešli. Terezie všechno řekla a požádala o prominutí. Byla vybidnuta, aby vydala počet ze svého jednání. To se stalo a nikdo v tom nenašel nic k odmítnutí. Avila však takto snadno nebyla uklidněna.

V Avile totiž každá rodina měla někoho v různých klášterech. Lidé milovali náboženství. Obyvatelé protestovali nejen proto, že se jim zdálo, že budou muset nové řeholnice žít, ale připadalo jim, že v Avile je už dost klášterů a nový klášter se zdál téměř urážkou. Také utajení přípravy kláštera jim připadalo podezřelé.

Den po založení zavolali corregidora³¹ z Avily jímž byl Garcia Suarez de Carogal a některé regidor (radní), společně s prokurátorem a notářem, aby diskutovali o problému. Shodli se, že na další den svolají schůze prominentů Avily. Corregidores odešel k nově vzniklému klášteru svatého Josefa a domáhal se vstupu. Sestry se však zabarikádovaly a nikoho nepustily. Corregidores však zahlédl Nejsvětější svátost na oltáři poblíž vchodu a jako dobrý katolík odešel, ovšemže s výhružkami. Nakonec se sešli všichni důležití občané na radnici. Mělo se rokovat o nebezpečí, jakoby hrozil mor nebo válka. Přišla šlechta a zástupci řádů. Corregidores začal schůzi projevem a dokázal, že je dobrý řečník. Potom promluvil zástupce biskupa a řekl, že založení bylo se souhlasem biskupa a přečetl oprávnění založit klášter od papeže Pavla IV.

---

³¹ Corregidorům náležely soudní pravomoci, v souvislosti se správními změnami podléhali čas od času nově zřizovaným radám, vždy však v konečné instanci Koruně. Zdá se, že držitelé funkce většinou pocházeli z řad služebné šlechty, podobně jako jiní úředníci, což ovšem nebylo neobvyklé.

Domluvil a odešel. Promluvili další a bylo to proti novému klášteru. Někteří se neodvážili promluvit.

Ukazovalo se, že nový klášter svatého Josefa ohrožuje dalších šest ženských klášterů v Avile a tedy celé město a zvláště jeho chudé. Tedy založení není v souladu se zásadami, které dovolují věna a že povolení nebylo dáno k souhlasu panovnickými a královskými rody. Byl jen jediný muž, který se postavil na obranu kláštera svatého Josefa. Je divné, že jich nebylo víc, protože byli přítomni i jezuité. Tím statečným byl dominikán Otec Domenico Bañez³², jeden z nejlepších teologů své doby. Je považován za předního komentátora doktríny Svatého Tomáše, kritizoval myšlenky Luise de Molina³³. Podílel se na obnově tomismu, který viděl jako rozdělení jezuity a dominikány na vztah mezi svobodnou vůlí a Boží milostí.

Je zachováno znění jeho statečného projevu. Ten měl účinek, ale junta³⁴ mocných volala po odstranění Nejsvětější svátosti v klášteře svatého Josefa a uzavření kláštera, měl se kontaktovat biskup.

Biskup Don Alvaro de Mendoza však stál za Terezií. Mistr Gaspar Daza o tom informoval druhé shromáždění. To neuspokojilo opozici a vyslali delegaci se stížností ke královskému dvoru. Spor však dlouho trval a neuspokojoval obě strany.

Terezie nebyla bez přátel, ti se teď plně projevili. Terezie byla stále informována v klášteře Vtělení, ačkoliv její představená projevovala s tolika návštěvami nespokojenost. Dne 7. září byl Terezii nabídnut kompromis, rada města svolí, když klášter bude žít z věna. Přátelé Terezie radili to přijmout a ona už to chtěla udělat. V noci těsně před podepsáním souhlasu se jí zjevil svatý Pedro z Alcantary. Byl přísný a řekl, že nemá v žádném případě souhlasit s nějakým stálým příjmem. Poté se jí zjevil Pán a řekl totéž. Dodal ještě, že začít s věnem znamená už se nezbavit této věci.

Spor se táhl u dvora. Obratem nastal s příchodem dominikána Otce Pedro Ibañeze do Avily. Všichni ho tady milovali a když se občané dozvěděli, že stojí na straně Terezie, odpor slábl.

Provinciál stále váhal dát svolení Terezii odejít do kláštera svatého Josefa. Terezie mu nakonec řekla: „Otče, my odporujeme Duchu Svatému“. Poté svolil. Novicky v svatém Josefovi ji potřebovali. Měli sice dva kaplany (mistra Gaspara Daza a Otce Juliana z Avily), ale to nedostačovalo. Jejich malý počet – čtyři, byl také handicapem.

V březnu 1563 se tam odstěhovala Terezie a přivedla sebou čtyři řeholnice z kláštera Vtělení, které ji chtěly následovat: Annu od Andělů, Marii Isabel, svou sestřenicí Isabel od svatého Pavla a dceru markýze de Velada Annu od svatého Jana. Šly nejprve do baziliky svatého Vincence³⁵ Bohu poděkovat, poté Terezie bosá s novými družkami přišla do kláštera svatého Josefa. Od té chvíle byla známa jako *Terezie od Ježíše (Teresa de Jesús)*.

---

³² Domenico Bañez (*1528 †1604) byl dominikánský kněz a významný teolog. Byl rádce a zpovědník Terezie z Avily.

³³ Luis de Molina (*1535 †1600) byl španělský jezuita, kněz a scholastik obhájce „lidské svobody“ v Boží milosti a lidské svobody v diskuzi o renesanci tzv. molinismus.

³⁴ Termín „junta“ má ve španělsky a portugalsky mluvících zemích význam rady, komise či výboru.

³⁵ Bazilika svatého Vincence v Avile postavena ke cti tří malých mučedníků, Vincence a jeho dvou sester Kristety a Sabiny, kteří za vlády Římanů odmítli obětovat falešným Bohům. Byli zmrskáni, lámání kolem, ale vytrvale chválili Pána Ježíše, až jim rozbili lebky o kameny.

TEREZIE OD JEŽÍŠE

Od března do července byla Terezie podřízena sestře Anně de San Juan. Terezie dostala totiž jen místní svolení k pobytu v klášteře svatého Josefa, protože provinciál byl opatrný muž a dal písemné svolení až 22. srpna a to na jeden rok.

To nezkalilo její velkou radost. Následovalo pět šťastných roků 1562-1567 v klášteře svatého Josefa. Měla vizi Matky Boží, jak nad nimi drží bílý plášť karmelitek a pochopila, jak velký stupeň slávy Pánu dá obyvatelkám kláštera.

Postupně pochopili biskup i provinciál, že Terezie je jediná, kdo je schopen vést toto společenství.

Za nedlouho bylo v klášteře svatého Josefa třináct řeholnic. Přišla také Maria de Ocampo, vnučka strýce Francisca, která jako první měla nápad s reformovaným klášterem. Málokdo předpokládal, že se stane jedním z nejpozoruhodnějších světů reformy.

Ještě pozoruhodnější byl vstup do kláštera svatého Josefa, Doni Maria Alvarez Dávila y Salazar, která byla jednou z neteří Terezie. Dostala velké dědictví a měla dřív mnoho nápadníků, ale odmítla je. Takto přivedla ve velký úžas celou šlechtu a všechny kavalíry města.

V té době nebyly v klášteře svatého Josefa laické sestry, takže musely dělat všechny domácí práce samy. Terezie se nevyhýbala žádné této práci. Říkávala, že Bůh kráčí mezi hrnci a pánvemi zrovna tak jako kdekoliv jinde.

Postoj obyvatel Avily se značně zlepšil, ale Terezie chtěla zachovávat život chudoby. Někdy nebylo co jíst, ale nestěžovaly si. Pán je zase nezkoušel nad jejich síly. Také si trochu vydělávaly šitím a pletením.

Cela Terezie je zachována (nyní však jako oratoř). Tvrdé lůžko, kamenný výčnělek u okna by mohl být nazván lavicí. Nebyl tu stůl. Zde napsala dvě mistrovská díla a bohatou korespondenci. Psala většinou v noci na úkor spánku.

Malý pozemek u domu byl pozměněn na zahradu. Potom dostaly nějaký dar a mohly koupit domky kolem. Také daly vybudovat i poustevničky – malé oratoře. Zde se Terezie často modlila.

Terezie dbala na to, aby se správně společně modlilo. Způsob modlitby je také zachycen v modlitbách, které sepsala roku 1565.

Chodilo se spát v jedenáct večer a vstávalo se v šest, v létě v pět. Svaté přijímání bylo časté. Terezie přijímala denně, měla při tom někdy vytržení.

Dbala, aby všechno bylo čisté – zvláště v kapli. Dokonce měla svatostánek s extraktem s růží.

Podle zvyku tehdejší doby byla dvě jídla denně. Po obědě měly hodinu společného volna. Někdy byly dovoleny hry.

Když se za mřížkou hovořilo s návštěvníky, musely se vynechat záležitosti světa a příchozí měli být vedeni na cestu pravdy nebo se měli utěšit v nějaké zkoušce.

Nosily černý hábit (ne hnědý jako dnes), z hrubé látky. Pláště do chóru byly bílé. Postele neměly matrace jen pytel se slámou. Nemocné měly mít matrace. O nemocné se mělo starat s veškerou pečlivostí.

Terezie jako katolička prožívala radosti i bolesti Církve. Vívala dovršení reformy Tridentským koncilem v roce 1563. Filip II. nařídil provádět dekret Karmelu, ale bylo tak víc než legalistické nařizování Terezie ukázala, jaký má být duch reformy. Je víc než náhoda, že první klášter založila právě v roce 1563. Věděla, že křesťanství není kodex zákonů, nebo filozofické souhrn názorů, ale následování Krista na cestě dokonalosti. Duchovní aktivita jednotlivého křesťana ve spojení s Kristem, kterou

poznává jako milost a děje se podle Boží vůle, byla v protikladu ..... popření Kristova života vyjádřeného v drobných skutcích. Třináct chudých řeholnic se mohlo alespoň modlit. Bylo to jako kontrapunkt k dekretům Tridentského koncilu. Ale protože to mělo vitalitu, nekončilo to kontemplací, ale došlo i k vyjádření mnoha akcemi, jejichž účinek je patrný i dnes v celé Církvi.

První knihou bylo autobiografické dílo „Život“. První verzi napsala v roce 1562. V knize popisuje svoji náročnou cestu svého poslání a překážky, které musela překonávat. Terezie požádala svatého Jana z Avily³⁶, apoštola Andalusie, aby si knihu přečetl a posoudil.

Po knize „Život“ píše knihu „Cesta k dokonalosti“ – před rokem 1567. Je to zřejmě nejznámější a nejrozšířenější kniha svaté Terezie z Ávily. Kniha „Cesta k dokonalosti“ radí jiným, jak dosáhnout dokonalosti. (Kniha měla dvě verze. První byla vydána před rokem 1566 a nese označení rukopis z Escorialu. Druhou verzi knihy píše Terezie koncem roku 1566 a nese označení rukopis z Valladolidu.

Kniha „Hrad v nitru“ – před rokem 1577, spolu s předchozí zahrnuje celé její asketické a mystické učení. Zde přirovnává člověka k hradu se sedmi komnatami a chce-li člověk dosáhnout spojení s Bohem a nalézt sebe samu, tak musí projít všemi komnatami.

Koncem roku 1562 ji dominikánský zpovědník P. Garcio de Toleda požádal, aby předala zprávu o založení kláštera svatého Josefa a revidovala a přepracovala celé své dílo. Začala v klášteře Vtělení a poté na díle pracovala dva roky v klášteře svatého Josefa. Je vidět, že psala obratně. Šarm jejího stylu spočívá v tom, že neměla žádný. Psala, jak mluvila. Nebylo to pro ni snadné psát knihu. Nebyla příliš zdravá. Seděla při psaní na podlaze a psala v noci.

Nejenom že psala knihy, ale stále měla častá vytržení a extáze. Jednou v přítomnosti jezuity, ale nechtěla, aby si toho všiml. Sestry ve svatém Josefovi však byly mnohokrát svědky podobných událostí. Někdy toho litovala. Dělal jí potíže, když někdo viděl tyto věci.

V této fázi života také měla vize. Některé byly strašné a ukazovaly ošklivost hříchu. Viděla demony na krku kněze, který sloužil mši svatou ve stavu těžkého hříchu. Viděla, jak ďáblové zle zacházejí s tělem mrtvého, který zemřel bez zpovědi po zlém životě. Také viděla duše opouštějící očištěc. Viděla proroctví o velikosti některých kněží a řádů. Zvláště dominikánů a jezuitů. Jednou viděla i zakladatele řádu, který poněkud upadl (nenapsala který a později se vedly spory, o koho jde). Řekla, že nadejde čas, kdy tento řád znovu vzkvete a bude mít hodně mučedníků. Životopisci zvolili různě: P. Jeroným Gracian³⁷ mínil, že to jsou dominikáni. Jiní zase soudili, že to jsou jezuité.

Terezie cítila jako velkou milost, že viděla jako záblesk a pochopila jasně „jak všechny jsou viděny v Bohu a jak je všechny drží v sobě“.

---

³⁶ Svatý Jan z Avily (*1500 †1569), byl katolický kněz, uznávaný duchovní vůdce a autor duchovních spisů. Byl duchovní vůdce Jana z Boha a Františka Borgiáše. Seznámil se také s Ignácem z Loyoly.

³⁷ P. Jeroným Gracian přijal řeholní jméno Jeroným od Matky Boží (*1545 †1614) od bosých karmelitánů, spisovatel. Byl zpovědníkem svaté Terezie z Avily, která na Ježíšův příkaz ve vidění složila do jeho rukou zvláštní slib poslušnosti. Jeho autobiografie Dialogos de Santa Teresa (Dialogy svaté Terezie) vyšla až v roce 1905, většina rozsáhlého díla čeká na vydání.

Na mystické zkušenosti pohlížejí mnozí katolíci jako na podezřelé, pokud nepřinášejí vzrůst ctností – zvláště lásky a pokory. Vytržení Terezie obstály v tomto testu. Předvídala mnohé věci a vždy se vyplnily.

Když Terezie dopsala knihu „*Cesta k dokonalosti*“, bylo jí 52 let. Vypadala mladší, zdraví sice nebylo nejlepší, ale doufala, že svým řeholnicím předá to, co napsala v této knize. Dělal i novicmistrovou a byla přitom patrně nejúspěšnější v dějinách askeze. Otec Francisco Ribera de Villacastin viděl základní úspěch v její lásce a ta byla řeholnicemi opětována. Nebylo jednoduché sehnat vše potřebné k životu. Zvláštní péči věnovaly nemocným. Chtěla, aby všechny byly radostné stejně jako ona, když je napomínala, bylo to takové, že cítila bolest nad svým jednáním, ale nekontrolovala ji. Byla velmi shovívavá k těm pokorným a poslušným, ale přísná k těm, kdo se takto neprojevovaly. Jako jiní světci měla dar rozlišování ducha. Odmítala kandidátky, které považovala za nevhodné, ačkoliv třeba ostatní je chválili. I některé novicky poslala domů, i svou příbuznou, ačkoliv byl na ni tlak, aby změnila své rozhodnutí.

Poznala, že jde o omyl i u některých lidí, kteří byli považováni za světce. I u cisterciáčky, která po svatém přijímání padala k zemi na mnoho hodin, a okolní lidé mysleli, že je v extázi. Terezie řekla, že je to z postů a bičování. Ukázalo se, že má pravdu.

Mnoho lidí vstupovalo tehdy do kláštera ze špatného motivu. Terezie poznala, kdo není povolán od Boha. A nic nebyly platné na ni tlaky lidí bohatých a vlivných.

S takovou převorkou byl klášter svatého Josefa ráj na zemi. Nic nebylo těžké pro tyto řeholnice. Terezie prověřovala i ctnost pobožnosti. Něco řeholnice vykonaly i z tak zvané slepé poslušnosti, čemuž 21. století mnoho nerozumí.

Řeholnice byly zvědavé, co Terezie píše a zklamané, že to nevědí. Prosily Otce Dominika Bañeze z Řádu svatého Dominika, aby Matce Terezii přikázal, aby napsala také něco pro ně. Terezie poslechla. V roce 1566 sepsala „*Cestu k dokonalosti*“, kterou nazvala „*Pokyny a rady, jež Terezie z Avily dává svým řeholním spolusestrám*“. Mezi nejvýznamnější části patří komentář k modlitbě Otčenáš, který je vzorem modlitby.

Jako „*Život*“ byl příběh jejího vnitřního konfliktu, toto byl záznam jejího vlivu na ostatní. „*Cesta k dokonalosti*“ je kniha, která nás seznamuje s touto sveticí. Mnoho se naučila i při psaní svých knih. Lze obdivovat krásu nejlepších částí *Života*, ale jen pokročilí kontemplativci tomu mohou rozumět. Ale „*Cesta k dokonalosti*“ je pro nás pro všechny, můžeme začít žít v touze stát se upřímnými křesťany. Ačkoliv toto dílo bylo psáno pro řeholnice v klauzuře, genius autorky a všeobecná důležitost praktického křesťanství udělaly knihu tak fascinující, takže jen mrtvý člověk ji může nazvat nudnou.

Nepsala jen pro ty v klášteře svatý Josef, které dosáhly výšin kontemplace, protože i v tomto klášteře se některé nedostaly tak vysoko. To pro ty, kdo chtěli být duchovně dokonalí a dokonalost, kterou si přála pro všechny přátele Krista a zvláště pro kněze, byla možná i bez kontemplace. Svatá Marta byla svatá, ačkoliv ji nepovažovali za kontemplativní. Terezie věřila, že všichni mají být spokojeni tam, kam je Pán volá a vždy se mají cítit být nehodni nazývat se Ježíšovými služebníky. Ať už je to kontemplace nebo vnitřní a hlasitá modlitba nebo léčení nemocných, nebo pouze domácnost nebo námaha při nejrůznějších pracích – vše má sloužit Hostu,

kteřý přichází přebývat mezi námi a jí a občerstvuje se u nás. To záleží na tom, děláme-li to či ono.

Křesťanská dokonalost není omezena jen pro řeholnice. Kristus chtěl, aby celé lidstvo o to žádalo, a Pán zve každého. Dokonalost může být hledána a nalézána bez kontemplace. Kontemplace je Boží dar a může být dána každému. Ale ne nutně v tomto životě. Dokonalost je ale dostupná zde. Ačkoliv člověk může být dokonalý bez kontemplace, ona těžko odcházela od *vnitřní modlitby*. To je možné pro každého křesťana a nutné pro každou karmelitku, ať už je Marta nebo Marie Magdalena.

Jak se dojde k úspěchu ve *vnitřní modlitbě*? Jsou tu pomocníci, jak je půst, pokání a mlčení. Nade všechno *vnitřní modlitba vyžaduje*: 1) lásku 2) odloučení. Obě jsou stavěny na 3) pokoře, která zase vyžaduje absolutní 4) poslušnost. Celá kniha je tedy zpracováním těchto čtyř bodů a ústí do pojednání o modlitbě Otčenáš.

Kontemplace není možná bez utrpení. Ale jestliže kontemplativní člověk není statečný od přírody, prvním darem od Boha, je odvaha. Ježíš dává těžké Kříže svým milým. Jejich cesta je strmá a těžká, takže si někdy představují, že ztratili cestu a musí vyjít znovu! Tehdy je Ježíš musí občerstvit. Dává se nám na cestu a takto posílení zapomínáme svá utrpení. Musíme být jako dobří vojáci a ne žoldáci. Kontemplativci nesou standardu vstoje, nebojují, ale jsou vystavení stejnému nebezpečí jako ti bojovníci, musí třímat standardu i pakliže jsou sekáni na kusy tak jako Kristus nesl Kříž.

Jsou ti, kdo hledí na Boží přízeň jako na věc spravedlnosti. Podivná pokora! Bůh vše ví a stěží jim to dá. Vidí, že nejsou připraveni pít Kalich. Nejlepším nástrojem pokroku nejsou vytržení, extáze, sladkost při modlitbě – pravá hodnota tohoto bude známa až na věčnosti, ale myšlenka, že jsme nejhorší na světě – to je mince v oběhu. Poslušnost je zásadní, bez ní nelze dojít ke kontemplaci ani uspět v aktivním řeholním životě. K získání bezpečí je třeba mít zkušeného zpovědníka a podvolit mu svou vůli.

Vnitřní modlitba je cesta k živé vodě kontemplativního potěšení. Terezie bere za příklad vodu, kdo ji ochutná, nežízni po věcech tohoto světa. Ale tato touha musí být spořádaná a přiměřená jinak hrozí poruchy zdraví a ďábel může dovést některé neopatrné kontemplativce až k šílenství.

ZAKLÁDÁNÍ NOVÝCH KLÁŠTERŮ

Kláster svatého Josefa prosperoval, byl rozšířen a přicházelo mnoho kandidátek. Bylo jasné, že se musí založit další klášter. Ale jak to zařídit? Terezie si nevěděla rady.

Jednoho dne roku 1566 k nim přišel na návštěvu františkánský misionář Alonso de Maldonado³⁸, který se právě vrátil z Ameriky. Vyprávěl o tamějších indiánech – jsou tam miliony těch, kteří neslyšeli o Bohu, žijí špatným morálním životem a nikdo se za ně nemodlí. To by mohly dělat sestry kláštera svatého Josefa a obětovat se, aby je Bůh vyslyšel a poslal tam misionáře. Terezie byla velmi zarmoucena, že ďábel odvléká tolik duší. Nedlouho poté, když se modlili na úmysl tohoto františkána, stál vedle ní Kristus a řekl: „Dcero, počkej chvíli a uvidíš velké věci.“

Několik měsíců tomu věnovala. Modlitby často nejsou vyslyšeny hned.

³⁸ Alonso de Maldonado (*1480), byl španělský právník, prozatímní guvernér Guatemaly 1536 až 1539. Po druhé 1542 až 1548. Odpůrce dobytelských tažení a podporovatel misí.

V dubnu 1567 přišla do kláštera svatého Josefa zpráva, že do Avily přijíždí P. generál řádu J. B. Rubeo a začíná kanonickou vizitaci v klášteře Vtělení. Chce navštívit klášter svatého Josefa a setkat se s Terezií. Terezie byla zneklidněna. Věděla sice, že generál je spravedlivý, ale také přísný a kdo ví, jak obstojí. Bála se dvou věcí: jednak, že s ní nebude spokojen a za druhé, že by ji mohl poslat zpět do kláštera Vtělení, kde zachovávají volnější pravidla a to si nepřála. Generál byl zvolen do své funkce na generální kapitule řádu za předsednictví svatého Karla Boromejského³⁹ a poté španělský král Filipa II. si ho vyžádal, aby kláštery v jeho zemi uskutečňovaly závěry Tridentského koncilu. Generál se objevil ve Španělsku na jaře roku 1566. V září svolal kapitolu dvou set karmelitánů v Andalusii. Postupoval přísně, což vzbudilo u některých nevoli. Karmelitáni v Andalusii potřebovali reformu. Ačkoliv tu byli i svatí řeholníci, někteří jiní tropili skandály. Ty nechal guvernér poslat na galeje anebo do exilu. Neschvalovala se chudoba. Král nebyl moc spokojen s takovou přísností a nechtěl revoluci karmelitánů v Andalusii. Generál potom odešel do Kastilie konat pořádek.

V Avile navštívil klášter svatého Josefa a byl s Terezií spokojen, zachovávala přísná pravidla, podobně jako on. Ale nešlo mu do hlavy, že klášter svatý Josef je podřízen biskupovi, zatímco Terezie je stále podřízena klášteru Vtělení. Terezie mu vše vysvětlila a předala mu oprávnění založit klášter od papeže Pavla IV. Generál však řekl, že jmenování neplatí, protože o tom nebyl informován. Terezie pochopila a hned poslechla generálovu autoritu a jurisdikci. Generál řekl, že klášter svatý Josef může pokračovat a ještě několikrát navštívil Terezii, protože pochopil, že jde o světici. Řekla mu, že touží založit další kláštery a že sestry potřebují duchovní vedení karmelitány přísného dohledu a pozorování. Generál hned schválil zakládání nových ženských reformovaných klášterů. Zakládání reformovaných mužských klášterů zatím neschválil, protože se obával odporu karmelitánů. Terezie mu napsala dopis, který obdržel, ještě než opustil Španělsko. Na základě dopisu svolil k založení dvou mužských klášterů. Zatím neměla vhodného muže pro potřeby kláštera, ale měla schopné řeholnice pro založení druhého kláštera Vtělení.

Odjíždí z Avily, zakládá klášter v Medině del Campo, který si zachoval vzhled venkovského stavení. Medina del Campo bylo velké a prosperující město, vhodné k tomu, aby řeholnice mohly žít jen z almužen. V městě už bylo hodně řeholníků a řeholnic. Město však získalo bohatství z pořádání každoročních velkých trhů. Hlavním účelem bylo bankovníctví, prodej látek, knižní trh a velký výběr zboží a obchodů.

Církevní autoritou byl ve městě opat a zdálo se, že bude snadné získat jeho souhlas. Navíc byla ve městě nová jezuitská kolej svatého Petra a Pavla, rektorem byl její bývalý zpovědník P. Baltazar Alvarez. Napsala mu a přislíbil veškerou pomoc při zakládání kláštera. Dalším krokem bylo vyslání do města kaplana ze svatého Josefa P. Juliána z Avily. Tento kněz ji měl doprovázet při všech cestách. Julián z Avily také popisoval, že světice během cest při zakládání ráda skládala popěvky, velmi dobré, protože to dobře uměla. A později také napsal životopis svaté Terezie. Julián z Avily později napsal: „Měla mimořádný půvab a vlévala všem odvahu. Ani nejvyšší stavy její modlitby ji nevodily stýkat se přátelsky se všemi, k jejich velkému prospěchu.“ Postavu Juliána z Avily (*1527 †1605) je třeba odlišit od světce mistra Jana z Avily (*1500 †1569) s nímž byla Terezie pouze v písemném styku.

---

³⁹ Svatý Karel Boromejský (*1538 †1584) byl italský biskup a kardinál. Pocházel ze zámožné rodiny, spřízněný s papežem Piem IV. Zastával vysoké církevní posty a pomáhal chudým.

Terezie věděla, že tento muž nemá prestiž iniciativy ani hluboký intelekt a Terezie ho nikdy nepovažovala za karmelitána, přesto vždy splnil to, co měl udělat, a všichni ho měli rádi pro jeho lásku k lidem a trpělivost.

Když Otec Julian dorazil do Mediny del Campo, ochotně ho přijali jezuité a začali hned pomáhat. Získali církevní schválení.

Ve městě byl rovněž v té době dominikán Otec Domingo Bañez, který ji kdysi odvážně bránil.

Dalším úkolem bylo koupit vhodný dům. Převor karmelitánů P. Antonio de Heredia z kláštera svaté Anny měl o věci své pochybnosti, ale jezuité ho přemluvili a nakonec získal dům od vdovy Doni Maria Suaréz, která bydlela ve Fuente el Sol.

Když Otec Julián viděl dům, byl šokován dezolátním stavem budovy, a zdálo se, že stěží bude opraven do 15. srpna, kdy Terezie plánovala slavnostní otevření kláštera. Otec Julián tedy začal jednat a pronajal dům vedle kláštera augustiniánů. Terezie si půjčila peníze a měla všechno. Proč tedy zdržovat založení? Vybrala šest vhodných karmelitek. Dvě byly z kláštera svatého Josefa a čtyři z kláštera Vtělení.

Terezie vydala příkazy k cestě 12. srpna ráno. Začaly výpravy, které mají obdobu v cestách svatého Pavla nebo svatého Vincence Ferreského.⁴⁰ Nic nemohlo být překážkou pro tuto statečnou ženu, která trpěla nemocemi a ve svých 53 letech byla na začátku nebývalých aktivit. Uměla jezdit na koni, někdy jela na mule anebo šla pěšky. Ale většinou dávala přednost v jízdě v kočárech, kde byly řeholnice ukryty a měly příležitost rozjímat. Častěji však to bylo ve vesnických povozech. To byl i případ této cesty. Cestovalo se ve třech nebo čtyřech povozech, které táhly muly. Muži, kteří povozy řídili, si někdy krátili cestu zpěvem, někdy však povídali obscénnosti. To byla zkouška pro Terezii. Brzy jim k nim promluvila a prosila je, aby takto nemluvili. Byla rozenou učitelkou, věděla, že musí zvolit pozitivní přístup. Proto jim vykládala různé příběhy. Mluvila o Bohu a životě svatých. Ti muži byli uneseni a přestali klít a sprostě mluvit. Měla ráda veselí a předávala to druhým.

Povozy měly organizaci a byly kláštery na kolečkách. Den začal mší svatou. Vozila sebou kněze, který mohl zpovídat. Měla také zvonec, který určoval čas k modlitbě a k mlčení.

Dvanáctého srpna vyrazili. Po poledni drželi cestu a večer se přiblížili k městečku Arévalo. Bylo na půli cesty z Avily do Mediny del Campo. Před městem viděli, jak jim jede kněz naproti na mule. Otec Julián poznal posla od Alfonsa Estebana, který jim v Medině pomohl získat církevní souhlas k založení kláštera. Nesl dopis právě pro Otce Juliána. Byla to špatná zpráva. Augustiniáni se dozvěděli, že dům má sloužit karmelitkám a to nechtěli, aby v jejich sousedství byl další klášter. Proto rušili nájemní smlouvu.

Otec Julián tušil, že návrat do Avily by dal podnět k posměškům. Posel Estebana odjel a byl přesvědčen, že výprava se vrátí. Ale to neznal Terezii! Ta rychle zvažila situaci a jako dobrý generál se rozhodla. Nepojedu zpátky. Dokonce jako by byla potěšena, že ďábel klade překážky, což ukazovalo, že jedná dobře. Řekla, ať se jede do Arévalo a vyhledá se Otec Alonso Estebana. Dokonce věděla, kde jej hledat. Dopadlo to, jak očekávala. Esteban ji chtěl pomoci a najít nocleh. Přijala je dobrá paní Anna de Velaso. A u ní se hned konala válečná porada. A tu najednou zcela nečekaně se objevil Otec Pedro Ibañez. Potěšil ji, protože ani nedoufala, že by se

---

⁴⁰ Vincenc Ferreský (*1350 †1419) byl španělský dominikánský řeholník a kazatel. V roce 1399 procházel Evropou a kázal o hříchu a věčnosti. V roce 1455 jej kanonizoval papež Kalixt III.

všechno stihlo do svátku Nanebevstoupení Páně. Zatímco stále diskutovali, ráno se objevil Otec převor karmelitánů Antonio de Heredia z kláštera svaté Anny. Předchozího večera se k němu vydal posel a převor musel celou noc jet na mule do Arévala. Byl v tu chvíli vřele uvítán a našel řešení. Proč nepřistoupit na to, co dříve navrhoval? Vdova doña Marie Suaréz stále nabízela svůj dům a co na tom, že to byla ruina. Opravovat budou moci i za jejich přítomnosti v domě. Terezie se rozhodla toto riskovat a poslala své čtyři řeholnice k příbuznému knězi v nedaleké vesnici Villanueva del Acereo a sama pokračovala se dvěma zbývajcími řeholnicemi a Otcem Juliánem do Fuente el Sol do domu Doni Marie Suaréz. Potom chtěli jet pro pomoc k biskupovi Avily Don Alvaro de Mendoza, toho času na letním sídle v El Tiemblo nedaleko Avily. Beze spánku dorazili do Fuente el Sol. Naštěstí Doña Maria Suaréz byla doma a srdečně je přijala. Ráda jim prodá svůj dům v Medino del Campo v ulici Calle de Santiago. Dokonce jim přidala nějaké tapisérie. Dala jim dopis pro svého majordoma, kterému přikázala, aby ihned dům uvolnil a odstěhoval se. Cestou zastihli biskupa Don Alvaro de Mendozu. Povzbudil je a vyslal ve svém kočáře za doprovodu svého kaplana Muñoze. Bylo jisté, že až dorazí kočár do Medina del Campo bude majordomus ještě spát a klášter karmelitánů svaté Anny bude ještě zavřený (tam se měly vyřídit záležitosti ke sloužení mše svaté na oltáři dne 15. srpna 1567.) Poslala tedy napřed rychleji samotného Otce Juliána, aby vše zařídil.

Julián dorazil ke klášteru karmelitánů svaté Anny o půlnoci. Dlouho zvonil. Konečně otevřeli. Otec převor ho vlídně přijal, ačkoliv byl vyrušen ze spánku. Rychle připravovali vše potřebné ke sloužení mše svaté na oltáři.

Ráno se vydal zvláštní průvod řeholnic a řeholníků s vystavenou svátostí na cestu do budoucího kláštera. Bylo brzy, takže potkávali různé pobudy a návštěvníky býčích zápasů – corridy, která se měla konat tentýž den. Přišli k domu a majordomus otevřel a přečetl si dopis od paní majitelky. Hned poslechl a začal se stěhovat pryč. Dům byl ve špatném stavu, bydlet se dalo jen v části, kterou majordomus opouštěl. Ke mši svaté se hodila veranda, ale všude byl nepořádek a tak museli uklízet a zakrývat špinavé stěny tapisériemi, které jim poskytl majordomus.

Někdo připomněl, že otevření kláštera musí být legální, proto šli k notáři. Ten neochotně šel, aby potvrdil, že založení kláštera je legální a se souhlasem ordináře.

Terezie poté dala signál, aby se zvonilo na zvon, který přivezli. Mši svatou sloužil Otec převor karmelitánů Antonio de Heredia z kláštera svaté Anny.

Terezie byla velmi unavená. Ale byla šťastná. Pak si ale všimla, že puklinami ve zdech je vidět na svatostánek. To bylo vážné, protože ve městě bylo hodně kupců z cizích zemí – heretiků. Věděla, co Kalvíni dělali s hostiemi, když přepadli kostely v Antverpách. S touto myšlenkou na ni přišla krize a pokušení, že udělala hroznou chybu a všechny její modlitby byly iluze a celý její život, že byl špatný. Nechtěla zatěžovat vlastní lidi a celý den proto strávila v tichu. Večer přišel Don Alvarez de Mendoza a potěšil ji. Neřekla mu o své depresi, ale o starosti ohledně Nejsvětější svátosti ano. Zdálo se mu také, že budova zatím není vhodná pro klášter a slíbil sehnat nějaké jiné prozatímní ubytování. Nakonec bohatý a zbožný kupec Blas de Medina zařídil dočasné řešení problému. Nedaleko ve stejné ulici měl prostorný dům, který mohl být rozdělen na dva byty, a řeholnice mohly být ubytovány ve druhém poschodí. Terezie to uvítala s vděčností. V krásném salonu umístily kapli. A o týden později přišly zbývajcí čtyři řeholnice. Zde žily dva měsíce stejně přísně jako v klášteře svatého Josefa. Mezitím se dokončily opravy zdevastovaného domu. Peníze přicházely od různých dobrodinců. Za dary, které obdržely, přibýly ke klášteru

některé další domy v sousedství. Nyní je z cely svaté Terezie kaple a na podlaze jsou skvrny, které se považují za její krev, pozůstatek bičování.

Po strastiplných začátcích nastal klid a Terezie se jenom zneklidňovala, že k ní Pán nepromluvil, když byly tak velké problémy. To bylo neobvyklé, vždy při vykonaných zkouškách ji povzbuzoval. O několik let později se ho zeptala, proč s ní nepromluvil při zakládání kláštera v Medině del Campo. Odpověděl: „Neviděla jsi, že zakládání v Medině bylo zázračné? Co víc chceš?“

Terezie se stala známou osobností. Laici i kněží ji žádali o modlitbu a vyhledávali její radu nebo ji prostě chtěli vidět. Návštěvníci, kteří dříve byli pokušením, se teď stávali spolupracovníky.

Byl to třeba Don Bernardino de Mendoza⁴¹, mladší bratr biskupa z Avily. Vedl rozmařilý život a Terezie s ním mluvila jen proto, že viděla vizi, že jeho duše si zasluhuje peklo. Mnoho se za něj přimlouvala jeho starší sestra Doña Maria de Mendoza y Sarmiento, vdova po státním ministrovi Donu Francisco de los Cobos y Molina⁴². Oba sourozenci navštívili Terezii několikrát a Don Bernardino de Mendoza jí nabídl dům pro zřízení kláštera ve Valladolidu. Chtěla sice založit klášter v Malagonu, ale nabídku přijala, protože Tridentský koncil zakazoval zřizovat kláštery pro ženy mimo města. Návrh na klášter v Malagonu přišel od přítelkyně Doni Luisy de la Carda. Bylo to dál než Valladolid a Malagon bylo příliš malé, aby uživilo nové řeholnice, ale Doña Luisa de la Cerda chtěla všechno zaplatit. Terezie v Avile odmítala dotování, ale Otec Pedro Ibañez, jí řekl, že Tridentský koncil dovolil dotování klášterů.

Zatímco o všem rozvažovala, nabídla se i třetí možnost. V rozhovoru s převorem karmelitánů Antonio de Herediou se zmínila, že má od generála řádu J. B. Rubeo svolení založit klášter reformovaných bratří – bosých karmelitánů, ale potřebuje alespoň jednoho kandidáta. K jejímu údivu se převor Antonio de Heredia nabídl, už dlouho toužil po přísnějším životě a uvažoval o klášteře kartuziánů.

Don Antonio de Heredia byl dobrý řeholník, přesto Terezie pochybovala a dala mu rok kandidatury, kdy trpělivě snášel pokušení i pronásledování. Mezitím ji seznámil s mladým karmelitánem Pedro de Orozco. Ten se vrátil ze studií do Mediny del Campo se svým spolužákem Janem na jeho primici do Mediny.

Jak později napsala, Pedro jí řekl úžasné věci o Janovi. Asi to, že chtěl zachovávat původní pravidla karmelitánů, postil se a spal jen tři hodiny denně a mluvil jen o Bohu tak, že všichni byli potěšeni. Jan se zdráhal přijít do kláštera karmelitek, ale nakonec přišel. Byl s ní pětadvacet let, byl malé postavy, ale jeho zjev vzbuzoval důvěru. Hned si s Terezíí porozuměl. Narodil se jako Juan de Yepes⁴³ - třetí syn Gonzala de Yepes, kterého rodina zámožných obchodníků smrti jeho rodičů vydělila. Nelíbilo se jí, že si za ženu zvolil chudou Catalii Alvarezovou, rovněž sirotka. Janovi předci z otcovy strany byli údajně šlechtici. Nedlouho po narození Juana, otec zemřel. Juan si nepotřeboval později vzít za choť „paní Chudobu“ – vyrostl s ní. Když bylo

---

⁴¹ Bernardino de Mendoza (*1540 †1604) byl španělský vojenský velitel, diplomat a spisovatel vojenské historie a politiky Španělského království. Nabídl svaté Terezii krásný dům ve Valladolidu pro založení kláštera.

⁴² Francisco de los Cobos y Molina (*1477 †1547) byl státní sekretář a Comendador za vlády císaře Karla I. španělského.

⁴³ Svatý Jan od Kříže (Juan de la Cruz) rodným jménem Juan de Yepes (*1542 †1591), byl katolický kněz, vysvěcen 1567, mnich řádu bosých karmelitánů. Jeho dílo představuje vrchol španělské křesťanské mystiky. Významná je jeho křesťanská poezie.

Juanovi devět let, vzal si je k sobě jeho starší bratr Francisco, který se oženil v Medině del Campo. Matce se tam Jana podařilo umístit v jedné družině pro chudé sirotky, v níž se 8 let vzdělával. Studium mu šlo dobře, ale pokusy s krejčovským, řezbářským ani malířským řemeslem se nedařily. Od 17 let pracoval jako ošetřovatel v nemocnici. Několik hodin denně trávil v jezuitské koleji a další v noci nad knížkami. Humanistická studia u jezuitů skončil v roce 1563, kdy vstoupil do karmelitánského kláštera svaté Anny v Medině. Po ročním noviciátu složil sliby a se jménem Jan od svatého Metoděje byl poslán studovat na univerzitu v Salamance, kde v roce 1567 přijal i kněžské svěcení. Primici měl v Medině. Měl úžasnou paměť, pamatoval si velkou část Bible. Vždy mluvil jen o Bohu a jeho spolužáci popsali jeho mluvu jako andělskou. Říkával: „Kde není láska, vlož lásku a pak lásku nalezneš.“

Terezie okamžitě poznala, koho má před sebou. Stali se jako matka a syn. Řekl, že chce zachovávat původní pořádky a Terezie souhlasila s tím, že je nutné nejdřív najít dům. Jan souhlasil a vrátil se na čas do kláštera.

Terezie potom řekla spolusestrám: „Ať je pochválen Bůh, protože mám bratra a půl pro založení svého kláštera.“ Narážela na vzrůst Otců Antonia a Jana. Tak začalo celoživotní přátelství s malým mužem, kterého známe jako svatého Jana od Kříže.

Zatímco oba muži čekali na vhodný dům, Terezie přemýšlela, co udělat hned. Byla tu nabídka od Doni Luisy de la Carda otevřít klášter v Malagonu a také pozvání od Doni Leonor de Mascareñas učit řeholnice renomovaného kláštera svatého Obrazu založeného v roce 1563 sestrou Marií od Ježíše z Alcalá de Henares. Tato Maria od Ježíše byla ztělesněná energie. Narodila se v Granadě, mladá ovdověla a zasvětila svůj život Bohu. Pán jí přikázal, že má založit klášter podle původních tradic. Prodala své statky a oděna do pytloniny a s trochou peněz, bosa se vydala do Říma. Pavel IV. spatřil vyzáblou ženu, vyčerpanou dlouhou cestou. Vyslechl ji a jeho odpověď zněla: „Ať se vykoná vše, oč požádá!“ A Dona Leonor de Mascareñas, vychovatelka královské rodiny princů Filipa a Carlose, jí dala v Alcalá de Henares dům, aby tam založila klášter.

Terezie cítila, že úkol v Medině del Campo byl splněn. Ustanovili tam představenou a vydala se se sestrou Annou od Ježíše⁴⁴ do Avily. V Avile ji navštívila Doña Maria de Mendoza y Sarmiento s bratrem Bernardino de Mendoza. Chystají se na své panství a pojedou přes Alcalá de Henares a budou mít v kočáře místo pro Terezii s dalšími dvěma sestrami. Terezii to připadalo jako dar prozřetelnosti. Navštíví klášter v Alcalá a pohovoří s Doňou Luisou de la Cerda o otevření kláštera v Malagonu.

Cesta do Madridu trvala den. V Madridu se Doña Maria s bratrem Bernardino ubytovali u aristokratických příbuzných a řeholnice v domě Doni Leonory de Mascareñas. Dům vypadal zvenčí jako palác, ale uvnitř se podobal klášteru. Doña Leonora dřív působila na královském dvoře. Poté se chtěla stát řeholnicí, ale král to nedovolil, prý bude prospěšnější ve světě. Podporovala Církev a založila klášter v Alcalé. Terezie se u ní zdržela patnáct dní.

Brzy se v Madridu rozkřiklo, že Terezie je tady a každý ji chtěl vidět. Někteří žádali o modlitbu. Někteří byli zvědaví, zda nebude levitovat. Terezie nechtěla

---

⁴⁴ Ctihodná Anna od Ježíše (*1545 †1621). Narodila se hluchoněmá, udravená a první slovo které pronesla v 7 letech bylo AVE! Později se v Toledu seznámila s jezuitou P. Hernandezem de Aquilerem, který ji seznámil se svatou Terezii. V roce 1570 vstoupila do kláštera svatého Josefa v Avile, kde byla převorkou.

vyhovět senzacechtivým domácím a mluvila s nimi spíše o běžných záležitostech. Některé dámy potom říkaly, že Terezie je prostě dobrá, ale ne svatá.

Byla pozvána také princeznou Janou Rakouskou⁴⁵ do kláštera bosých františkánek (klarisek), který jako mladá vdova založila. Princezna žila spolu s řeholnicemi, byla to dobrá duše. V tomto klášteře mohla Terezie bez obav mluvit o duchovních věcech.

Dne 21. listopadu 1567 se vydali na cestu do Alcalá de Henares - Terezie, její dvě spolusestry s bratrem Bernardinem, který podepsal dar domu ve Valladolidu reformovaným karmelitkám. Dům byl krásný, obklopený vinicemi a ovocnými sady. Stál mimo město u Rio de Olmos na břehu řeky a kolem něho byly nezdravé bažiny.

V Alcalá de Henares se rozdělili. Terezie se dvěma řeholnice odjela do kláštera a Don Bernardin de Mendoza pokračoval v cestě do Ubedy.

V Alcalá de Henares zůstala Terezie dva měsíce a působila tu jako představená. Poučovala místní řeholnice a dokonce i jejich zakladatelku. Brzy bylo jasné, v čem tkví potíže. Představená Marie od Ježíše, neměla schopnosti k řízení kláštera. Zavedla přísný režim takového druhu, že některé řeholnice byly před nervovým zhroucením, všechny byly nešťastné. Smysl pro humor a pro psychologii, které měla Terezie, způsobily obrat. Odstranili nerozumnou přísnost pokání a tak mohly i ty slabší stačit požadavkům řeholního života. Terezie sem přinesla křesťanskou radost.

Uprostřed těchto námah dostala špatnou zprávu z Ubedy. Don Bernardino vážně onemocněl a byl přivolán také kněz, ale nemocný nebyl schopen řeči, takže zpověď byla nedokonalá, jenom posunky naznačoval, o co běží.

Je jisté, jak teď byly intenzivní modlitby Terezie o tohoto ubožáka. Jestliže se několik let modlila za muže, který jí na cestě podal sklenici vody, jak musela být velká vděčnost dobrodinci, který věnoval dům pro klášter. Na svou modlitbu dostala od Pána odpověď. Ten jí řekl, že spása Dona Bernardina Mendozy byla na vážkách, ale vyhověl nebeské Matce za to, že muž věnoval dům jako klášter. Trpí teď v očistci, ale bude vzat do nebe v den, kdy bude odsloužena první mše v novém klášteře.

Terezie měla chuť odebrat se hned do Valladolidu. Musela však dokončit svou práci v Alcalá de Hernanes a potom ještě navštívit Doňu Luisu de la Cerda v Toledu. To se stalo. Doňa Luisa de la Cerda slíbila dát dům v Malagonu a vydržovat tam třináct řeholnic. Terezie na to přistoupila. Šlechtična je vzala sebou do Malagonu. Tam dorazily před velikonoce 1568. Terezie tam měla dvakrát vytržení v přítomnosti ostatních, což jí způsobilo zármutek. Šlechtična ji vzala k vhodnému domu, ale Terezie řekla, že to musí být věnováno bosým františkánům. Nakonec se našel vhodný dům a karmelitky tu začaly žít od Květné neděle 1568. Terezie brzy zjistila, že výběr tohoto domu byl snad chybou. Na ulici byl hluk a to rušilo řeholnice. Začala také pochybovat o vhodnosti dotací pro kláštery. Zjevil se jí však Pán a řekl, že mnozí ho urážejí. Terezie chtěla za to dělat pokání. Pán jí řekl, že musí rychle zakládat kláštery, protože jsou mnozí, kteří tu chtějí zůstat a zatím nemají kam jít. Zvláště ji kladl na srdce péči o nemocné řeholnice.

---

⁴⁵ Jana Španělská neboli Jana Rakouská (*1535 †1573) byla španělská princezna, portugalská královna a španělská regentka, jediná žena mezi členy jezuitského řádu. Jako mladá vdova na doporučení svého zpovědníka svatého Františka Borgii založila Jana v roce 1557 Convento du Nuestra Señora de la Consolación také zvané Convento de las Descalzas Reales (klášter Naší paní Útěchy) pro řád františkánů (klarisky) v paláci v Madridu, kde se narodila, dále pak v Alcalá de Henares založila Královskou kolej svatého Augustina.

Terezie stále upravovala život v novém klášteře a Doña Luisa de la Cerda odjela se svým synem.

Terezie byla potom v Toledu a na cestě do Avily se zastavila u šlechtičen v Andalusii. V Avile pobyla měsíc v klášteře svatého Josefa v relativním klidu. Zde ji navštívil příbuzný Rafael a nabídl jí farmářský dům ve vesnici Duruelo pro zřízení kláštera. Přijala to, aniž kdy dům viděla. Díky pověření generálního představeného řádu mohla založit dva kláštery mužské větve, které přijaly její reformy. Pomáhal jí v tom svatý Jan od Kříže a P. Antonín jako bosý karmelitán zvaný od Ježíše. První z těchto klášterů byl založen v prosinci 1568 ve vesnici Duruelo.

Cestou se mohla stavět ve vesnici Duruelo. Na cestě zabloudili a přijeli před setměním. V domě byl velký nepořádek, ale už viděli, že dům půjde použít.

V Medině del Campo řekla bratřím Janovi od Kříže a Antonínovi od Ježíše, jak se věci mají. Byli ochotni se tam nastěhovat. V Medině del Campo zůstala měsíc a konala přípravy na založení dvou mužských klášterů. Denně učila mladého bratra Jana od Kříže život podle původních pravidel. Byla s ním tak spokojena, že mu hned oblékli hábit reformovaného karmelitána. Ještě neměla všechna pověření církevních autorit, přesto nechtěla čekat.

Vydali se do Valladolidu. Dům pro klášter bylo třeba upravit, takže strávili pět dní v jiném klášteře karmelitek. Mezitím také přišel církevní souhlas. Ráno na slavnost Nanebevzetí Panny Marie v novém klášteře sloužil mši bratr Otec Julián z Avily. Při svatém přijímání uviděla Terezie postavu Dona Bernardino de Mendozu, zářícího radostí, děkoval rukama Terezii, že mu pomohla dostat se z očiště.

Zůstala ve Valladolidu celý podzim 1568 a většinu zimy před koncem roku se rozhodla otevřít klášter v Toledu. Navrhl to její zpovědník jezuita Otec Pablo Hernandez. Jeden z jeho přátel Martin Ramirez byl vážně nemocen a chtěl něco ještě udělat pro Boha. Jezuita mu nabídl, aby založil klášter v Toledu. Souhlasil, ale brzy zemřel. Jeho příbuzní Terezii psali.

Terezie a spolusestry byly nemocné celou zimu. Působila to vlhkost domu. Proto se přestěhovaly do jiného domu.

Terezie odjela do Valladolidu koncem února. Zastavili se v Duruelo, kde Terezie byla velmi pohnuta svatým životem, obou reformovaných karmelitánů.

Terezie se cestou do Toleda zastavila v Madridu. V modlitbě dostala zjevení ohledně krále Filipa II. Bylo to v roce, kdy se králi nevedlo. Byly tu tragédie osobní i politické a vojenské. Obratem v jeho osobním životě byly meditace v klášteře svatého Vavřince v El Escorialu, ve svatém týdnu⁴⁶ 1569. Terezie dostala od Krista poznání, že král je velkým nebezpečím ztráty duše. Prikázal Terezii, aby napsala jedné ze sester krále. Dopis napsal a předala. Potom pokračovala v cestě. Král Filip II. se z obsahu dopisu velmi podivil a je možné, že to přispělo k jeho obrácení. Ptal se: Kdo je ta žena? Kde je ta žena? Ale Terezie už byla na cestě do Toleda. Tam šla ihned do paláce doni Luisy de la Cerda. Terezie si myslela, že vše půjde hladce, ale opak byl pravdou.

Jednou se jí zeptala spolusestra: „Jak se stát světicí?“ Odpověděla: „Dcero, brzy budeme zakládat klášter, potom se naučíš cestě.“ Tato slova při zakládání klášterů byla podrobena mnoha zkouškám.

---

⁴⁶ Svatý týden neboli Pašijový týden významné období křesťanského liturgického roku, ve kterém se připomíná poslední týden Ježíšova pozemského života, jeho smrt na kříži a vzkříšení. Svatý týden začíná Květnou nedělí a končí Velikonocemi (nedělí Vzkříšení)

Terezie chtěla církevní schválení a vhodný dům. Je neuvěřitelné, že šlechta v Toledu nemohla najít žádný vhodný dům. Uplynuly dva měsíce a nic se nedělo.

Situace v městě byla komplikovaná nepřítomností biskupa Bartolomé Carranza⁴⁷, který byl v tajném vězení Inkvice, kde čekal na zakončení svého procesu: ve svých „*Komentářích ke katechismu*“ napsal mnoho vět, v nich inkvizitorští cenzori viděli vliv luteránství. Byla to doba, kdy velký inkvizitor Fernando Valdés y Llano⁴⁸ zveřejnil svůj proslulý „*Index*“, který zakazoval překládání většiny mystických spisů do kastilštiny a jejich četba: „osvícení“ ducha měla zůstat výsadou duchovenstva a privilegovaných osob, které měly vedení učeného zpovědníka.

Našel se vhodný dům, ale vyvstaly těžkosti s majitelem, který nechtěl, aby se dům změnil v klášter. Toledo bylo pobouřeno odvahou Terezie, která chtěla založit klášter, aniž by měla úplný souhlas městských radní. Církevní guvernér jmenovaný papežem, Tello Giron domluvu odmítal. Terezie se s ním setkala v kostele a poté s ním mluvila otevřeně, že se brání řeholnicím žít v chudobě, zatímco mnozí žijí v luxusu a on brání dobrému dílu. Mohou se vrátit do jiného kláštera, ale Toledo bude bez tohoto božího díla. Tello Giron byl tak dojat promluvou Terezie, že svolil, ale za podmínky, že klášter bude mít dokonalého patrona. Bylo to asi snobství aristokracie, nechtěla, aby klášter dotovala rodina zemřelého Martina Ramireza – byl to jenom kupec!

Terezie pracovala a nedopřávala si klidu ani pro modlitbu a kontemplaci. Práce na domě byly dokončeny, majitel byl uspokojen, spolusestry přicházely do nového kláštera.

*****

Poznámka vydavatele.

V tomto místě (bohužel) dochovaný překlad P. Dachovského končí. Pro porozumění dalších životních osudů svaté Terezie doporučujeme knihu Marcelle Auclariové v českém překladu Terezie Brichtové OP s názvem „Boží tulačka – životopis Terezie z Avily“ vydalo Karmelitánské nakladatelství v roce 2016.

Terezie zcestovala celé Španělsko. Založila 17 malých ženských klášterů, které se staly střediskem modlitby a mystického života. Terezie si je představovala jako „malé skupinky“, kde řeholnice žijí s Kristem a živí se Eucharistií. Chtěla, aby modlitba sester byla zaměřena na „potřeby církve“, která byla tehdy zatížená a rozervaná schizmaty a náboženskými válkami, ale také vážnými problémy spojenými s násilným dobýváním Nového světa – Ameriky. Založila 14 mužských klášterů a její reforma se rozšiřuje na celý karmelitánský řád.

V roce 1579 byly ukončeny inkviziční procesy proti Terezii a jejím přátelům.

---

⁴⁷ Bartolomé Carranza (*1503 †1576) španělský kněz, dominikán a arcibiskup Toleda, strávil velkou část svého života uvězněním Inkvizicí. Podařilo se mu všechna obvinění z kacířství vyvrátit. V Římě byl všeobecně církví uctíván. Španělé ho ctí jako svěťce.

⁴⁸ Fernando de Valdés y Llano (*1575 †1639) byl knězem a biskupem. Inkvizitorem v Barceloně.

Terezie zemřela 4. října 1582 ve věku 67 let v Alba de Tormes blízko Salamanky (díky právě zavedenému gregoriánskému kalendáři připadlo na následující den datum 15. října protože se vypustilo 10 dní – 5. říjen až 14. říjen).

Když přišla její poslední hodina tak ji slyšeli pokorně šeptat: „*At' je tomu jakkoli, Pane jsem dcera Církve!*“ A potom, se svatou netrpělivostí boží nevěsty: „*Snoubenče můj, konečně je čas, abychom se objali!*“

V breviáři, který užívala, se našla tato báseň od svaté Terezy: „*Nic nenech vyrušovat tě, nic nenech vylekat tě. Všechny věci přejdou; Bůh se nemění. Trpělivost získá všechno. Ten, kdo má Boha, nemá žádný nedostatek, už Bůh samotný je dost.*“

Poznámka:

Biblické citáty převzaty z Bible, Písmo svaté starého i nového zákona včetně deuterokanonických knih, podle ekumenického vydání z roku 1985, Praha 1991.

Svatá Terezie z Avily – dílo.

Knihy sv. Terezie patří k nejvýznamnějším a nejvýraznějším dílům křesťanské mystiky. Terezie je sepsala především z pedagogického důvodu – aby naučila své spolusestry praxi *vnitřní modlitby* a života v řeholní dokonalosti.

Knih mého života (Libro de su Vida, 1567) – české vydání pod názvem *Život svaté Terezie z Ježíše* v roce 1911, určitým „doplňkem“ je (*Libro de las realaciones*), *Knih zpráv*, české vydání v roce 1924.

Cesta k dokonalosti (Camino de perfección, 1567) nebo také „Výklad otčenáše“, jinak „librito pequeno“ soubor rad pro své řádové sestry.

(Dále několik drobných náboženských pojednání, například (*Meditación del alma a su Dios*) – české vydání v roce 1922 „*Meditace duše o svém Bohu*“, nebo (*Exclamaciones*) – „*Zvolání*“ české vydání v roce 1909 a 1911 pod názvem „*Výkřiky*“.

Knih o zakládání (Libro de las Relaciones, 1613), české vydání roku 1917.

Hrad v nitru (Castillo Interior o Las Moradas, 1577) – české vydání v roce 1930.

Nad velepísni - spis začínající jako výklad k biblické knize Píseň písní.

Originál se nezachoval, španělská inkvizice přísně stíhala komentáře Písně písní a když Terezie předložila spisek svému zpovědníkovi, poručil jí ho hned spálit. Světice neváhala a hodila rukopis do ohně. O jeho záchranu se zasloužily spolusestry, které text před tím bez vědomí světice, několikrát opsaly

Dopisy (Epistolario), zachováno přes čtyři stovky.

Zůstalo nám zachováno 440 jejích listů a v německém překladu jsou k dispozici ve dvousvazkovém díle o asi 1 200 stranách, to je však jen zlomek toho, co Terezie skutečně napsala. Předpokládá se, že to bylo asi 15 000 dopisů.

31 básní svaté Terezie nalezneme v 6 svazku souboru knih „*Sta. Teresa de Jesús*“, Obras Completas, Burgos: El Monte Carmelo, vydané v roce 1919.

Současná česká vydání díla svaté Terezie z Avily

Sv. Terezie od Ježíše, *Život*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2006.

Sv. Terezie od Ježíše, *Cesta k dokonalosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005.

Sv. Terezie od Ježíše, *Knih o zakládání*, Velehrad: Křesťanská akademie 1985.

Sv. Terezie od Ježíše, *Hrad v nitru*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2004.

Sv. Terezie od Ježíše, *Nad velepisní*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2003.

Sebe ve mně hledat musíš, (básně svaté Terezie od Ježíše), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2015.

Současné kompletní vydání díla svaté Terezie z Avily ve španělštině

Santa Tereza de Jesus, Obras Completas, B. A. C. Madrid 1962, vydání připraveno a revidováno P. Efrémem od Matky Boží Ordo Carmelitanorum discalceatorum (Řád bosých karmelitánů) a P. Otgarem Steggingem Ordo Fratrum beatissimae Mariae Virginis de Monte Carmelo (Řád bratří blahoslavené Panny Marie z hory Karmel).

Zobrazení

Svatá Terezie z Avily je zobrazována v karmelitánském oděvu, v hnědém hábitu s bílým pláštěm a černým závojem. V ruce drží knihu nebo srdce s nápisem IHS (IĚSUS HOMINUM SALVATOR – JEŽÍŠ SPASITEL LIDSTVA). Jejímú zobrazení se věnovali mnozí umělci Peter Paul Rubens (*1577 †1640) obraz „*Terezie z Avily*“ namalovaný v roce 1615, Gian Lorenzo Bernini (*1598 †1680) nádherná socha v chrámu P. Marie Vítězné v Římě nazvaná „*Extáze svaté Terezie*“ vytvořená v letech 1645 až 1652. Známá je freska nazvaná „*Apoteóza svaté Terezie*“ vytvořená v letech 1724 až 1725, v kostele Santa Maria di Nazareth v Benátkách od malíře Giovanni Battisty Tiepolo (*1696 †1770). S modelem kláštera je Terezie vidět na dřevěné plastice ze 17. století v Suermondt-Ludwig-Museu v Aachenu (Čáchy v Německu). Dále Gaspar de Grayer (*1584 †1669) obraz „*Svatá Terezie přijímá od P. Marie řetěz a od sv. Josefa plášť*“, obraz je uložen ve Vídni v umělecko-historickém muzeu.

Atributy

Karmelitánka, kniha a psací brk, planoucí srdce, písmena IHS, anděl s ohnivým šípem, holubice – symbol ducha svatého, trny, někdy i křížek se čtyřmi drahokamy.

Svatá Terezie z Avily a Pražské Jezulátko

Podle jedné z legend vlastnila sošku malého Ježíška, která je dnes umístěna v pražském chrámu Panny Marie Vítězné na Malé Straně a která je proslulá po celém světě jako Pražské Jezulátko.

Uznání svaté Terezie z Avily

Blahořečil ji papež Pavel V. 24. dubna 1614. Papež Řehoř XV. ji prohlásil 12. března 1622 za svatou. Za první učitelku církve ji prohlásil Pavel VI. 29. září roku 1970.

Výročí

15. října 2015 svátek sv. Terezie z Avily – 500. let od narození světice, karmelitky a učitelky církve.

Svatá Terezie zemřela mezi 4. a 15. říjnem 1582 (bylo to právě v noci, kdy byl vyrovnán rozdíl mezi juliánským a gregoriánským kalendářem, který činil 10 dní – proto svátek 15. října.)

Poděkování za umožnění vydání díla patří
PhDr. Radomíru Malému za teologickou konzultaci
Miroslavě Koblihové z Anglie, prof. Kühmeierovi z Rakouska, Marii Dolistové, Pavlu
Káňovi za přepis rukopisu a dalším přátelům zemřelého P. Dachovského.

P. Karel Dachovský
SVATÁ TEREZIE Z AVILY

Na obálce dobový portrét sv. Terezie z Avily
Teologická konzultace PhDr. Radomír Malý

